

Hromadné chování – sportovní diváctví

Mass behaviour – sports spectatorship

Bc. Miroslav Bortel

Diplomová práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Miroslav BORTEL**
Osobní číslo: **A08732**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Hromadné chování -- sportovní diváctví**

Zásady pro vypracování:

1. Vymezte základní pojmy týkající se chování lidí a sportovního diváctví.
2. Rozeberte významné tragické události v minulosti.
3. Zhodnoťte momentální situaci na území ČR.
4. Představte sdružení občanů HFC Zlín .
5. Zpracujte a vyhodnoťte dotazník cílený na skupinu sportovních fanoušků.
6. Navrhněte řešení pro zlepšení bezpečnosti na sportovních akcích.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ČERMÁK, Ivo. Lidská agrese a její souvislosti . 1. vyd. Žďár nad Sázavou : Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8.
2. ČÍRTKOVÁ, L. Forenzní psychologie . Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 431 s. ISBN 80-86473-86-4.
3. HAVELKA, Miloš. Skupinové mentality. 1. vyd. Praha : Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2002. 80 s Sociological Papers. ISBN 80-7330-034-6.
4. KOUKOLÍK, František, DRTILOVÁ, Jana. Vzpouza deprivantů : O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci . 1. vyd. Praha : Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.
5. LAUCKÝ, Vladimír. Bezpečnostní futurologie. 1. vyd. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 93 s. ISBN 978-80-7318-560-2.
6. LE BON, Gustave. Psychologie davu. 1. vyd. Praha : KRA, 1994. 159 s. ISBN 80-901527-8-3.
7. MIKŠÍK, O. Psychologie hromadného chování : Sociálně psychologické jevy v mimořádných psychických zátěžích hromadné povahy. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 1980. 224 s. ISBN neuv..
8. PONĚŠICKÝ, Jan. Agrese, násilí a psychologie moci . Praha : Triton, 2004. 226 s. ISBN 80-7254-593-0.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Zuzana Pacáková
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

19. února 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

7. června 2010

Ve Zlíně dne 19. února 2010

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Diplomová práce se primárně zabývá problémem agresivního chování diváků na sportovních akcích. Je zde několik kapitol, které ukazují historii sportovního diváctví, dále přehled tragických událostí, které měli největší vliv na vývoj bezpečnostních opatření a představení sdružení občanů HFC Zlín jako ukázkou správně fungujícího modelu skupiny fanoušků. Poslední část práce obsahuje dotazník cílený na skupinu sportovních diváků, rozhovor s hlavním pořadatelem fotbalového klubu FC Tescoma Zlín a v neposlední řadě celkové zhodnocení dosažených poznatků.

Klíčová slova: sport, sportovní diváctví, fanoušek, divák, HFC Zlín, stadion

ABSTRACT

The Master's thesis primarily deals with the problem of aggressive behavior of the spectators at sporting events. There are several chapters to each important topic, like the history of sports spectatorship, an overview of the tragic events which had the greatest influence on the development of the security measures and also the introduction of the HFC Zlin association representing the model of a well-functioning group of fans.

The last part of the thesis includes a questionnaire focused on the group of sports spectators, an interview with the main organizer of the football club FC Tescoma Zlin and last but not least, the overall evaluation of the collected findings.

Keywords: sport, sports spectatorship, fan, spectator, HFC Zlin, stadium

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych rád poděkoval vedoucí diplomové práce Mgr. Zuzaně Pacákové za odbornou pomoc a poskytnuté informace. Dále bych rád poděkoval radě HFC Zlín za poskytnutí informací a ochotu spolupracovat při propagaci dotazníku. V poslední řadě děkuji Petru Bubrinkovi, zaměstnanci FC Tescoma Zlín, za poskytnutý rozhovor a několik rad, které mi pomohly ke zkvalitnění diplomové práce.

MOTTO

„Není důležité vyhrát, ale být spokojený s předvedeným výkonem.“

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY TÝKAJÍCÍ SE CHOVÁNÍ LIDÍ A SPORTOVNÍHO DIVÁCTVÍ	12
1.1 SPORT.....	12
1.2 NÁSILÍ.....	13
1.3 AGRESE.....	13
1.4 DIVÁK	14
1.5 DĚTSKÝ DIVÁK	14
1.6 FANOUŠEK.....	15
1.7 DAV	17
1.8 HROMADNÉ CHOVÁNÍ.....	18
2 HISTORIE SPORTOVNÍHO DIVÁCTVÍ	20
2.1 HISTORIE SPORTOVNÍHO DIVÁCTVÍ VE SVĚTĚ	20
2.2 HISTORIE SPORTOVNÍHO DIVÁCTVÍ U NÁS.....	23
2.3 VÝZNAMNÉ TRAGICKÉ UDÁLOSTI V SOUVISLOSTI SE SPORTOVNÍM DIVÁCTVÍM	
24	
2.3.1 Moskva – 1982.....	24
2.3.2 Brusel – 1985	27
2.3.3 Hillsborough - 1989	29
2.3.4 Společné znaky nejtragičtějších sportovních událostí.....	32
3 ZHODNOCENÍ MOMENTÁLNÍ SITUACE NA ÚZEMÍ ČR	33
3.1 SPRÁVNÍ ORGÁNY ZABÝVAJÍCÍ SE NÁSILÍM PŘI SPORTOVNÍCH UTKÁNÍCH	33
3.2 NEJPROBLEMATIČTĚJŠÍ SPORTOVNÍ ODVĚTVY V ČR	33
3.3 HOOLIGANS	34
3.3.1 Základní charakteristika	34
3.3.2 Struktura a organizace.....	35
3.3.3 Hooligans v Česku	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
4 PŘEDSTAVENÍ SDRUŽENÍ OBČANŮ HFC ZLÍN	38
4.1 HISTORIE HFC ZLÍN	38
4.2 SOUČASNOST HFC	40
4.3 STANOVY HFC ZLÍN	41
5 ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKU CÍLENÉHO NA SKUPINU SPORTOVNÍCH FANOUŠKŮ	51

5.1	ZADÁNÍ DOTAZNÍKU A VYHODNOCENÍ ZÁKLADNÍCH GRAFŮ	51
5.2	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ PRAVIDELNÝCH ÚČASTNÍKŮ AGRESIVNÍHO CHOVÁNÍ	60
5.2.1	Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika pití alkoholu během sportovního utkání	60
5.2.2	Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika nejvyššího dosaženého vzdělání	61
5.2.3	Graf pravidelných účastníků agresivního chování a statistika jejich věkového složení	62
5.2.4	Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich rozložení mezi sporty	63
5.3	CELKOVÉ ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	63
6	ROZHOVOR S HLAVNÍM POŘADATELEM KLUBU FC TESCO MA ZLÍN	65
6.1	PRÁVA A POVINNOSTI HLAVNÍHO POŘADATELE DLE PROJEKTU LIGOVÉ STADIONY 2012	67
7	PROJEKT LIGOVÉ STADIONY 2012 A NOVELA ZÁKONA O PODPOŘE SPORTU	70
7.1	PROJEKT LIGOVÉ STADIONY 2012	70
7.1.1	Body týkající se zlepšení bezpečnosti na stadionech	70
7.2	NOVELA ZÁKONA O PODPOŘE SPORTU A NOVÝ TRESTNÍ ZÁKONÍK	72
7.2.1	Trestní zákoník platný od 1. 1. 2010 (zákon číslo 40/2009 Sb.)	72
7.2.2	Novela zákona o podpoře sportu (č. 115/2001 Sb.)	72
8	NÁVRH ŘEŠENÍ PRO ZLEPŠENÍ BEZPEČNOSTI NA SPORTOVNÍCH AKCÍCH	74
8.1	ZPŘÍSNĚNÍ ZÁKONŮ	74
8.2	ZVÝHODNĚNÍ REGISTROVANÝCH FANOUŠKŮ	75
8.3	KONTROLA NEZLETILÝCH PŘI PODÁVÁNÍ ALKOHOLU	75
8.4	CELKOVÉ ZHODNOCENÍ	76
	ZÁVĚR	77
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	79
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	84
	SEZNAM OBRÁZKŮ	85
	SEZNAM TABULEK	86

ÚVOD

Sport je jednou z oblastí života, která během let získala velkou popularitu a oblibu téměř u celé populace na zemi. Snad každý z nás má svůj oblíbený sport, tým, svého oblíbeného hráče. Sport se stal masovou záležitostí a proniká do všech společenských oblastí. Už dlouho se nejedná pouze o zábavu nebo umění. Sport se stal velkým ekonomickým pojmem a fenoménem. S rostoucí oblibou sportovních utkání se stále více diváků vydává na stadion podpořit svůj oblíbený tým. Mimo jiné tím vzniká i problém, kterým se chci ve své práci zabývat. V poslední době se stále více hovoří o negativních jevech vznikajících prostřednictvím diváků na stadionech. Tyto ukázky násilí a vandalismu daleko překračují hranice společenského chování a vrhají špatné světlo na celou komunitu sportovních fanoušků a na diváctví jako takové. Je nutné tuto situaci řešit a pokusit se zamezit vzniku takových událostí. Z minulosti víme, že podobné akce se mohou vymknout kontrole a stát se životu nebezpečnými jak pro samotné fanoušky, tak i pro pořadatelskou službu nebo sportovce. Chtěl bych se zamyslet nad tím jak takovým situacím co nejefektivněji předcházet, případně řešit jejich následky.

Toto téma jsem si vybral z důvodu kladného vztahu ke sportu a svých vlastních zkušeností se sportovním diváctvím. Již několik let jsem členem občanského sdružení HFC Zlín, které se ve spolupráci s vedením zlínského hokejového klubu zabývá organizováním fanoušků. Během několika let jsem se zúčastnil spousty sportovních akcí a postřehl informace, které se jen těžko získávají v knížkách nebo z jiných zdrojů. Chtěl bych použít získané zkušenosti společně se znalostmi dosaženými při studiu oboru Bezpečnostní technologie, systémy a management a pokusit se poukázat na to, jakým směrem se situace kolem sportovního diváctví vyvíjí a jakým způsobem se ji pokusit dostat do přijatelnějších mezí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY TÝKAJÍCÍ SE CHOVÁNÍ LIDÍ A SPORTOVNÍHO DIVÁCTVÍ

1.1 Sport

Slovo sport pochází z anglosaského slova disport. Znamená obveselení, rozptýlení, útěk od práce nebo od povinnosti k zábavě. V dnešní době se pojem sport používá ve významu fyzické aktivity provozované podle určitých pravidel a zvyklostí. Výsledky této aktivity jsou navíc měřitelné nebo porovnatelné s jinými provozovateli téhož sportovního odvětví.

Prvním ze zdrojů, ze kterých se sport vyvinul, je podle historiků potřeba výcviku armád, která vyústila v nejrůznější hry a soutěže zaměřené na bojové dovednosti a na fyzickou zdatnost (zápas, lukostřelba, jízda na koni). Druhým zdrojem jsou rituální aktivity, kdy byla určitá forma soutěže prováděna jako součást obětního rituálu nebo rituálu předpovídání budoucnosti – do první kategorie patří například řecké olympijské soutěže, do druhé kategorie mayské obřadní míčové hry.

V současné době je sport provozován na několika různých úrovních. Na vrcholové úrovni, kdy sportovec zpravidla denně trénuje a účastní se soutěží na národní nebo mezinárodní úrovni. Pro amatérské sportovce je obvyklý pravidelný trénink v rozsahu několika hodin týdně, registrace v některém sportovním svazu a pravidelná účast na soutěžích. Na rekreační úrovni se sportovci připravují příležitostně v rozsahu maximálně několika hodin týdně bez oficiální registrace nebo s registrací v rekreačních čistě amatérských soutěžích.

V dnešní době existuje několik velmi sledovaných sportovních soutěží. Tyto soutěže mají díky vysoké divácké sledovanosti obrovské množství prostředků. Tím pádem se odměny hráčů šplhají do astronomických částek. Příkladem může být evropská fotbalová Liga mistrů nebo například americké profesionální soutěže NHL, NBA, MLB. Velké oblíbenosti se také dočkaly grandslamové tenisové turnaje nebo golfová PGA Tour.

Významnou roli ve světovém sportu mají samozřejmě Letní a Zimní olympijské hry, které se konají jednou za čtyři roky. Jedná se o celosvětové setkání těch nejlepších sportovců na zemi. Velká divácká pozornost se nedá odepřít ani různým každoročně pořádaným mistrovstvím světa.

1.2 Násilí

Násilí je záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu. [18]

1.3 Agrese

Agrese (z lat. ad-gredior, přistoupit blízko, napadnout) je v psychologicko-sociologickém pojetí chování, které vědomě a se záměrem ubližuje, násilně omezuje svobodu a poškozuje jiné osoby nebo věci. Agrese, ať již fyzická či verbální, může vzniknout v afektu nebo se může jednat o agresi instrumentální (úmyslný faul při sportu). [19]

Druhy agrese:

- myšlenková, verbální, fyzická
- afektivní, instrumentální
- zaměřená proti osobám, věcem, na jiný objekt, než podnětový
- přesunutá, zadržovaná

Faktory prostředí ovlivňující agresi:

Různé studie zkoumaly, jak mohou faktory prostředí ovlivňovat agresivitu. Donnerstein a Wilson (1979) prokázali, že lidé se častěji stávají agresivnějšími v hlučném prostředí. Baron a Bell (1975) ukázali, že v horku se u lidí zvyšuje míra agrese. Usuzují z toho tedy, že k nepokojům a fyzickým útokům dochází častěji za horkých letních večerů v centrech měst. Aiello, Nicosia a Thompson (1979) zjistili, že děti a adolescenti se chovají

agresivněji poté, co byli na chvíli v přeplněných a stísněných podmínkách. U dospělých lidí je tímto faktorem přítomnost v davu. [19]

Některé návykové látky (např. alkohol) zvyšují možnost agresivního chování, ale pravděpodobně jen u lidí, kteří se během života naučili chovat agresivně. Dalším faktorem je zajisté společnost (např. přítomnost jiného člověka). Agrese je ale složitým problémem, na kterém se podílí velké množství různých faktorů (individuálních i společenských). [19]

1.4 Divák

Sportovní diváci se aktivně nepodílejí na probíhající sportovní činnosti, ale jsou jenom pasivními spotřebiteli. Intenzitu prožitku i divácké reakce ovlivňuje i sociální role, kterou divák v hledišti hraje. Obecně se pod pojmem sociální role myslí očekávaný způsob chování člověka nacházejícího se v určité společenské pozici. Role se nevztahují jen na vnější pozorovatelné chování, ale i na prožívání. Žádný divák nehraje pouze roli sportovního diváka, ale také řadu dalších rolí, které podstatně ovlivňují jeho chování a prožívání i v roli diváka. Můžeme říci, že role sportovního diváka je jedna z krátkodobých rolí člověka zajímajícího se o sportovní dění. Mnohdy se právě tato role dostane do rozporu s požadavky jiných sociálních rolí (role sportovního diváka versus role otce), kdy nelze vyhovět požadavkům obou rolí. Tím trpí prožitky a chování, které z těchto rolí vyplývají. S rolí sportovního diváka jsou spojena určitá očekávání. Očekává se, že divák přijde na stadion zhlédnout sportovní klání, že ocení a povzbudí sportovce, že jeho reakce budou společensky přijatelné a že zaplatí stanovené vstupné. Vlastní realizace role je funkcí osobnosti. To znamená, že realizace role je určována individuálními zvláštnostmi osobních dispozic. Tak například od cholerického diváka nemůžeme očekávat umírněné až chladné reakce na vzrušující průběh sportovního boje.[11]

1.5 Dětský divák

Dětští diváci, kteří doprovázejí své rodiče či chodí sami na sportovní utkání, jsou bedlivými pozorovateli chování dospělých. Reakce dospělých v různých situacích jsou pro ně příkladem realizace role sportovního diváka. Vytvářejí se základy pro budoucí chování těchto dětí v roli dospělých diváků. Například otec, fotbalový fanoušek, je pro svého syna

vzorem, se kterým se ztotožňuje. Všechny otcovy reakce v roli fanouška považuje za správné, neboť je často svědkem obdobných reakcí u ostatních diváků. Otcova autorita a pocit ztotožnění se dítěte s rodičem podporuje snahu co nejvíce napodobit jeho reakce. Přebírá většinu reakcí, ať jsou ze společenského hlediska přijatelné, nebo nepřijatelné. Napodobuje tím i postoje k dění na hřišti, hráčům, rozhodčím či k určitým družstvům. V těchto případech má značný výchovný význam způsob realizace role sportovního diváka – rodiče, který navštěvuje sportovní akce se svými dětmi. Jednou zvládnutá sociální role má totiž svou setrvačnost a vyjadřuje, že jedinec chápe, co se od něj očekává a co má sám očekávat od druhých. U dětského diváka se takto vytváří v podvědomí „normy hlediště“, které vyjadřují, co se má či co je dovoleno dělat v hledištích sportovních stadionů.[11]

1.6 Fanoušek

Slovo fanoušek pochází z anglického slova fanatic – zkráceně fan. Je to osoba projevující náklonnost k určitému subjektu. Tímto subjektem může být například sportovní tým nebo hudební skupina. Fanoušek podporuje a doufá v úspěchy tohoto subjektu a je ochotný obětovat spoustu času a úsilí na jeho podporu.[14]

Při vývoji role sportovního diváka může dojít k její proměně na roli sportovního fanouška. Ne každý projde tímto vývojem. Většina zůstane v obecnější roli sportovního diváka navštěvujícího výběrově různé sportovní akce. Tito jedinci nejsou výrazněji zaměřeni na určité sportovní odvětví či družstvo, ani nemají bližší emocionální vazby na některé z těchto družstev nebo na sportovce.

Sportovní fanoušek však má většinou oblíbený sport a zahrnuje přízní některé družstvo, má sportovní idoly. Každé utkání svého družstva nebo oblíbeného sportovce proto intenzivně prožívá a přeje si vítězství své strany. Již předem straní jednomu soupeři. Jeho pohled je zúžený a zaměřený na úspěch svých barev. Jeho reakce se v průběhu utkání odlišují od reakcí nezaujatého diváka. Víc se v nich projeví identifikace se sportovcem či družstvem. Identifikace je založena na obdobných mechanismech učení jako nápodoba. V případě ztotožnění se však osvojené chování uchovává i při dlouhé nepřítomnosti modelu. Identifikace oproti nápodobě obsahuje fakt, že ztotožňující se jedinec jako by přestal být

sám sebou a stal se tím, s kým se ztotožňuje. Za podstatný znak identifikace se považuje, že něco „jako by“ existovalo, i když to objektivně neexistuje. Ztotožňující se jedinec přetváří sám sebe do podoby modelu. Sportovní hra má možnost vytvářet svět, ve kterém něco jako by existuje. Hra, která je sama vždy napůl na půdě pouhého zdání, nesnese však nikdy dojem, že jde jen o zdání. Hra musí být hrána jako plná, naprosto hodnověrná, má-li být opravdu krásnou hrou. Její hráči ji musí nejen hrát, nejen umět a předvádět, ale musí ji brát jako něco opravdového, kde jde zároveň o všechno i o nic. Jen takováto hra a podívaná umožňuje sportovnímu fanouškovi ztotožnit se s jejími účastníky. Sportovní boj pak diváka vtáhne a ten se cítí jeho součástí. Není již divákem, ale je „jako by“ jeho účastníkem, hráčem. Projevuje se jeho touha zvítězit a být úspěšný a slavný. Fanoušek si vytváří zvláštní vztah k hráčům, se kterými se ztotožňuje a kteří ho zastupují ve vlastní hře. Tento vztah mívá silný emocionální náboj a může vyústit až ve „zbožňování“ sportovních idolů. [11]

Historie sportu a her dokládá krajní podoby popularity některých účastníků starověkých her. Stávali se tím, co v moderní formě označujeme jako „sportovní hvězdy“. Historie zaznamenává slavné gladiátory, olympijské vítěze a známé vozataje, kteří výkony a chováním ovlivňovali reakce diváckých davů. I současné sportovní hvězdy mají své obdivovatele, své fanoušky, kteří díky ztotožnění se s těmito hvězdami prožívají „svá“ vítězství a prohry. Ne každý fanoušek může být ovšem ve svém reálném světě úspěšným člověkem, ačkoliv by jistě chtěl. Díky ztotožnění se s úspěšným sportovcem jako svým prostředníkem toho může dosáhnout. Sportovní fanoušek volí tento způsob jak bez rizika a vynaložené námahy uspokojit svou potřebu dosažení úspěchu. I ten, komu se v běžném životě vůbec nedaří, se může cítit úspěšným jedincem v okamžiku triumfu svého družstva. Jde o tak zvanou kompenzační funkci ztotožnění. Slavní sportovci, kteří jsou zahrnováni slávou a poctami, přitahují sportovní fanoušky, kteří nemají jiné možnosti uspokojování svých potřeb po příznivé sociální odezvě. Mechanismus „závistného“ ztotožnění vede k jakémusi nahrazení fanouška slavným sportovcem, který má slávu, autoritu a obdiv. Tedy to, co je předmětem touhy fanouška. Tato seberealizace ve světě sportovní slávy, i když ve formě zástupní, způsobuje v určité míře omezení neuspokojovaných přání fanouška. [11]

1.7 Dav

V běžném smyslu znamená slovo dav shromáždění jakýchkoliv jedinců bez ohledu na jejich národnost, povolání nebo pohlaví a bez ohledu na náhodu, která je svedla dohromady. Z psychologického hlediska nabývá však slovo dav zcela jiného významu. Za jistých daných okolností - ale jenom v nich - má shromáždění lidí nové vlastnosti, které se značně liší od vlastností jedinců, kteří je skládají. Vědomá osobnost tu mizí a city i myšlenky všech jednotek jsou zaměřeny týmž směrem. Tvoří se kolektivní duše, beze vší pochybnosti přechodná, která však má velmi určité vlastnosti. Z pouhého seskupení se stalo to, čemu říkáme dav organizovaný, nebo chcete-li, dav psychologický. Ten pak tvoří jedinou bytost a je podroben zákonu duševní jednoty davů. [12]

Charakteristické známky davu jsou: ztráta uvědomělé osobnosti, zaměření citů a myšlenek týmž směrem. Logické uvažování a inteligence davu klesá na úroveň primitivního jedince, zatímco tendence a schopnost k uskutečňování činů je obrovská. Nejnápadnější jev, kterým se projevuje psychologický dav, je tento: ať jsou jedinci, ze kterých se skládá, jakíkoliv, ať jejich způsob života, jejich zaměstnání, jejich povahy nebo inteligence se jakkoliv shodují nebo liší, nabývají prostě tím faktem, že jsou přetvořeni v dav, jakousi kolektivní duši. Tato duše způsobuje, že cítí, myslí a jedná naprosto odlišně než by každý z nich cítil, myslil a jednal, kdyby byl sám. Nedochází k pouhému sčítání prvků, ale k jejich kombinaci a utvoření nových vlastností.

Klasifikace davu:

dav aktivní

- útočný dav (dav lynčující, terorizující či dav vzpoury)
- únikový dav (vznikající panikou)
- získávací dav
- expresivní dav

dav pasivní (posluchačstvo)

- příležitostné
- záměrné

1.8 Hromadné chování

Kdyby se individualita v davu omezila na sloučení svých obyčejných vlastností, vznikl by prostě průměr, nikoli však vytvoření nových vlastností. Jak tedy vznikají nové vlastnosti?

Vznik zvláštních vlastností davů určují různé příčiny.

První příčinou je, že jedinec nabývá v davu již pouhou skutečností, že je součástí většího počtu lidí, pocit nepřekonatelné moci, která mu dovoluje povolit pudům, které by v nepřítomnosti davu potlačil. Jelikož je dav anonymní, a proto nezodpovědný, ustoupí jedinec těmto instinktům tím spíše, že zcela mizí pocit zodpovědnosti, který ho jinak vždy zdržuje či svazuje.

Druhou příčinou je duševní nákaza, jež rovněž podmiňuje u davů projev zvláštních vlastností a určuje zároveň i jejich směr. Nákaza je snadno zjistitelný, ale dosud nevysvětlitelný jev, který lze přičíst k jevům povahy hypnotické, kterou budeme studovat dále. Le Bon tvrdí, že v davu je každý čin a cit nakažlivý, a to do té míry, že jedinec velmi často obětuje svůj osobní zájem zájmu kolektivnímu. Je to vlastnost, která je přímo protichůdná jeho přirozené povaze a člověk je jí schopen výhradně jako součást davu.

Nesmíme však zapomínat, že každému jedinci, třebaže si to nemusí uvědomovat, jde v životě převážně o blaho svého budoucího potomstva. Jaký je zájem kolektivu při davových demonstracích, pučích či revolucích? Především změna dosavadní situace. Každým jedincem, jež je součástí davu, je tato změna předpokládána jako změna k lepšímu, i když může dokončení této změny trvat roky či desetiletí. Stejně tak jako u listopadové revoluce v našem státě v roce 1989. Vypořádání se se starým režimem a napravení veškerých jeho škod napáchaných za více než čtyřicet let nám zabere roky a možná i desetiletí. Tím se všichni lidé, kteří se zúčastnili této revoluci, podíleli také, třebaže nepřímo, na svých osobních zájmech, a to na lepší budoucnosti pro své děti a další generace.

Třetí příčina je zdaleka nejdůležitější, poněvadž podmiňuje v davovém jedinci zvláštní vlastnosti, naprosto odporující vlastnostem osamocенého jedince. Tím je sugestibilita, jejímž následkem je ostatně i výše uvedená nákaza.

Pečlivá pozorování svědčí o tom, že jedinec, který je nějakou dobu uprostřed jednajícího davu, je brzo přiveden - působením proudění, které z davu vychází nebo z jakékoliv jiné nám neznámé příčiny - do zvláštního stavu. Tento stav je podobný tomu, do něhož se dostane hypnotizovaný v rukou hypnotizéra. "Jelikož život mozku je u hypnotizovaného paralyzován, stává se tento otrokem všech svých nevědomých činností, které hypnotizér ovládá podle své libosti. Vědomá osobnost zmizela a vůle a úsudek jsou ztraceny. City a myšlenky jsou zaměřeny směrem, určeným hypnotizérem." [13]

Dav však není jen popudlivý a proměnlivý. Právě tak jako divoch nesnese, aby se něco postavilo mezi jeho přání a vyplnění této žádosti. Snáší to tím hůře, čím více mu skupina osob dává pocit neodolatelné moci. Osamocенý jedinec dobře ví, že nedokáže sám zapálit komplex budov nebo vyplenit skladiště, a sotva se octne v pokušení provést takové činy. Tvoří-li však součást davu, může nabýt i tak silného pocitu moci, vyplývajícího z množství, že podlehne prvnímu podnětu k vraždění a loupení. Nečekaná překážka bude zuřivě odstraněna. [13]

2 HISTORIE SPORTOVNÍHO DIVÁCTVÍ

2.1 Historie sportovního diváctví ve světě

Sportovní diváctví má stejně dlouhou a bohatou historii jako sportování samo. Sportovní hry a různé formy závodění byly již dříve orientovány na diváka. Veřejné sportovní aktivity a utkání byly brány především jako zdroj adrenalinové zábavy pro široké masy přihlížejících diváků. Diváctví jako takové bylo v celé moderní historii neoddelitelnou součástí téměř každé veřejně provozované sportovní činnosti. Mnohé sportovní soutěže se konaly pouze za účelem pobavení široké divácké veřejnosti. Už ve starověku se zřetelně projevovala touha poskytnout vzrušující zábavu přihlížejícím divákům. Tato snaha často vedla k předvádění násilí, například v rámci gladiátorských zápasů. Taková podívaná se snažila u diváků vyvolat pocit stupňujícího emocionálního napětí s následným psychickým uvolněním. Ocenění dokonalého tělesného pohybu či týmového ducha bylo v tomto případě nahrazeno předváděním lidského násilí či dokonce smrtí. V dávné historii ovšem není ukázka násilí jediným typem sportovních aktivit. Nejznámějším příkladem jsou starověké olympijské hry. Zájem o zhlédnutí těchto her lákal vysoký počet diváků z celé oblasti tehdejšího Řecka. Odhady přihlížejících diváků hovoří o počtu kolem 40 až 50 tisíc lidí. Důležité je také zmínit, že podobnou návštěvnost měly i ostatní starověké soutěže.

Díky antickým záznamům můžeme i dnes tvrdit, že mnohatisícové zástupy diváků prožívaly průběh soutěží velmi intenzivně a již v té době se vytvářely skupiny diváků fandící jednotlivým závodníkům nebo skupinám závodníků. Fandění jednotlivým závodníkům bylo zaměřeno především na ocenění jejich výkonu nebo techniky. Fandění skupinám nebo spíše stájím bylo založeno více na emocionální úrovni. Často se jednalo o ztotožnění s určitým symbolem, který představoval danou skupinu. Rozdělení mezi příznivce jedné či druhé skupiny nekladlo na diváky žádné nároky na odbornou znalost daného sportu a umožňovalo každému stát se zainteresovaným divákem. Vzrušení, strach, napětí, radost z výsledku či smutek z prohry byly umocňovány kolektivností zážitku. Diváci začali dávat své pocity najevo potleskem, křikem, máváním či jiným fyzickým projevem.

Postupem času se začala vzájemná rivalita mezi sportovními skupinami přenášet i mimo závodistiště a stala se jistým druhem sociálního problému. Vůbec první případy násilných akcí diváků byly zdokumentovány ve starověku. V letech 491 až 532 našeho letopočtu diváci čtyřikrát zapálili Konstantinopolský cirk při závodech vozatajů. K vrcholu těchto stupňovaných nepokojů došlo v roce 532, kdy reakce diváků přerostly v politicky motivované povstání. V následných bojích, které se přesunuly z hipodromu do Konstantinopole, zahynulo 30 000 lidí. Podobné zmínky o výtržnostech diváků můžeme vypátrat i ve středověké Evropě. Ty však nikdy nedosáhly takového rozsahu jako ve starověku.

Ve středověku došlo k velkému potlačení sportovních aktivit. Dominující křesťanské náboženství se snažilo prosazovat čistotu duše a potlačování těla. To vedlo až ke zrušení olympijských her ve 4. století n. l. a na počátku 5. století i ke zrušení gladiátorských her.

Po dlouhém útlumu došlo v průběhu 12. století k rozvoji nového sportovního odvětví ve formě rytířských turnajů. Zpočátku byly pořádány za účelem přípravy rytířů k boji, a proto se konaly bez přítomnosti diváků. Postupně však získávaly tyto turnaje na oblibě a začaly se stávat společenskou záležitostí. Diváci se nakonec stali nezbytnou kulisou pro rytířské klání a jejich propojení s jednotlivými účastníky bylo ještě zřetelnější než ve starověku. Během těchto turnajů často docházelo k výtržnostem a nezřídka i k úmrtí přihlížejcích. Zvládnutí diváckého násilí začalo být závažným problémem. Vedle rytířských turnajů se začaly objevovat i nové druhy zábavy obyvatelstva, které měly hlubší sportovní charakter. Lidé začali s oblibou sledovat různé soutěže v běhu či hodů. Začaly se také vyskytovat první míčové hry, které se následně staly oblíbenou formou zábavy městského obyvatelstva ve středověku. S růstem oblíbenosti však rostly také negativní projevy diváků a proto došlo k úřednímu zákazu provozování sportovních her.

Přes trend směřující k zákazu sportovních her a jiných forem veřejné zábavy se nepodařilo tyto činnosti nikdy plně vymístit. Naopak na přelomu 17. a 18. století se zejména v Anglii začala rozšiřovat divácká základna. Toto samozřejmě souviselo s rostoucím počtem pořádaných akcí. Tyto akce se z nedostatku jiných prostor konaly především na ulicích.

Předvádění tělesných zdatností a dovedností bylo dostatečným lákadlem pro shromáždění davu diváků. Probíhajícímu rozvoji sportovních aktivit také napomohl rozvoj tisku a s tím spojená propagace sportovních akcí v novinách. Vedle her se sportovní náplň se začaly také znovu objevovat hry zahrnující násilí a boj zvířat. Diváci ze všech sociálních vrstev ztráceli při pohledu na krev a krutost kontrolu nad svým chováním mnohem častěji než diváci her se sportovním charakterem. Krvavé hry získaly brzy velkou popularitu a začaly se konat v různých arénách schopných pojmout velké množství diváků. Tito diváci se pod vlivem násilné podívané často chovali velmi agresivně. Tato agrese byla navíc zesilována požíváním alkoholických nápojů. Docházelo k množstvím fyzických potyček, které nutily majitele arén najímat ozbrojené strážce, které měli za úkol zajistit dodržování pořádku. [11]

Navzdory oblíbenosti zvířecích zápasů se dařilo i rozkvětu her se sportovním obsahem. Tyto hry navíc časem dostávaly jasně danou organizační strukturu a pevná pravidla. V hrách s pevně danými pravidly se mohlo soutěžit prakticky všude a divák jim vždy rozuměl. Tímto byla zvýšena divácká atraktivita a z diváků, navštěvujících pravidelně sportovní akce, se stávali specialisté. Postupná diferenciací sportovních diváků měla i politicko-ekonomické příčiny. Návštěva sportovní akce vyžadovala dostatek volného času a finančních prostředků. Zejména nejchudší vrstvy, které tvořily podstatnou část tehdejšího obyvatelstva, neměly dostatek financí k častějším návštěvám sportovních akcí. Tímto docházelo k třídnímu rozdělení mezi sportovními diváky. U některých sportů byly aktivní sportování i pasivní divácká účast podmíněny příslušností k určité společenské třídě.

S nástupem průmyslové revoluce se začaly vytvářet lepší podmínky pro rozvoj sportovních odvětví. K tomuto rozmachu dopomohl především rozvoj tisku a dopravy. Nyní mohli diváci snáze cestovat i na vzdálenější místa než dříve. To přispělo k popularizaci sportu jako formy zábavy a k rychlému nárůstu základny sportovního diváctví. Některá sportovní odvětví začala získávat celonárodní i mezinárodní oblibu. Největší pozornost začaly přitahovat běžecké závody, cyklistika, box a kopaná. Se zvyšujícími se počty diváků rostla i pravděpodobnost výskytu násilných akcí v hledišti. V dochovaných zprávách se uvádí, že na přelomu 19. a 20. století v Anglii přišlo na některá utkání v kopané až 30 000 diváků. Koňské dostihy navštěvovalo pravidelně kolem 10 000 diváků. Reakce přihlížejících

diváků začaly být tak bouřlivé, že bylo nutné najímat boxery na ochranu koní i jejich majitelů. Zdaleka nejčastěji se ovšem bouřlivé prostředí vytvářelo na fotbalových stadionech. Stávalo se, že pořadatelé nezvládali divácké masy ani za pomoci policie. To všechno vedlo k tomu, že v letech 1895 – 1897 musela Anglická fotbalová asociace uzavřít 21 hřišť a napomenout 23 klubů pro špatné chování jejich diváků. [11]

Rozvoj sportu ovšem neprobíhal pouze v evropských zemích. Podobný trend se dal zaznamenat také v Severní Americe, Austrálii a v některých zemích asijského kontinentu. Šlo zejména o země spojené ekonomicky a politicky s Anglií, která je pokládána za kolébku moderního sportu. Různé místní podmínky ovlivňovaly popularitu jednotlivých sportovních odvětví. Například na severoamerickém kontinentu byly velmi časté střety mezi protestanty a katolíky při zápasech jejich klubů v lakrosu, kriketu a baseballu. Téměř ve všech takových případech šlo o diváky, kterým sportovní utkání poskytovalo příležitost ke konfliktu s jinými sociálními skupinami. Přitom základní příčiny konfliktu se nacházely většinou v rozdílné společenské orientaci a ne ve sportu.

V dalším vývoji sportovního diváctví jako společenského jevu se stále dominantněji objevuje fotbalové diváctví. V průběhu několika let se stal fotbal jedním z nejrozšířenějších sportů a pronikl do celého světa. Fotbaloví fanoušci se stávají nejpočetnější skupinou v základně sportovních diváků a proto je většina negativních projevů spojována právě s fotbalovými utkáními.

2.2 Historie sportovního diváctví u nás

V naší zemi dochází stejně jako po celém světě k rychlému rozvoji sportu. Zvyšující počet sportovních utkání a závodů láká stále více lidí. Začínají také vznikat první časopisy se sportovní tematikou. Sport se stává stále populárnější formou zábavy jak pro aktivní tak i pro pasivní účastníky. Stejně jako ve většině evropských zemí, tak i u nás se do popředí zájmu dostává fotbal. Diváci se postupem času mění ve fanoušky a vybírají si svůj klub, se kterým prožívají úspěchy i prohry. Ztotožnění se s klubem s sebou nese vyšší stupeň emocionálního propojení s hrou. Případný neúspěch týmu fanoušci mnohdy prožívají jako

svůj vlastní a jejich reakce můžou přesáhnout normy přijatelného společenského chování. Takové chování se potom stává vážným problémem pro pořadatelskou službu. [11]

Pro příklad je uveden komentář k nevhodnému chování fotbalových fanoušků v zápase Viktorie Žižkov a A. F. K. Vršovice z časopisu Sport a hry z roku 1920.

„Vršovice způsobily senzaci svým zcela regulérním vítězstvím 2:0 nad žižkovskou Viktorií, které tím více váží, že bylo dobyto na soupeřově hřišti a před obecnstvem, jehož vášně byly probuzeny trapným výjevem na hřišti, který způsobil hráč Viktorie. Litujeme příhod tohoto druhu, poněvadž ohrožují fotbalový sport v jeho samých kořenech. Nenamlouvejme si, že dnes už je náš sport tak vysoko povznesen nad předsudky a tak uznáván, že příhody tohoto rázu mu neublíží. Přízeň a uznání kopané a sportu vůbec za hru slušnou má v jistých kruzích dosud základy tak vratké, že i menší skandály než takové, při nichž zakročiti musí policie, jimi otřesou. Zde ovšem nepomohou pouze tresty, neboť kdyby ty byly obranou proti zlu opravdu spolehlivou, už dávno by musel býti pořádek, neboť kdo čte bedlivě zprávy svazové, nalézá, že dobrá polovina jejich jest věnována trestům. Zdá se nám naopak, že třeba předejít zlu, nedopustiti jeho vzniku. A to možno činiti jen poučováním o pravé podstatě a cílech sportu. Svaz musí uspořádat pro kluby přednášku nejen o kopané, nýbrž o sportu vůbec. Přednášející může posluchačstvu a zejména hráčům, kteří svými surovými zákroky popuzují diváctvo, naznačit pravý pojem sportu, může v něm vzbuditi odpor proti sprostotě. Působení živým slovem se nám zdá v těchto případech nejúčinnější.“ [11]

2.3 Významné tragické události v souvislosti se sportovním diváctvím

2.3.1 Moskva – 1982

Psal se 20. říjen roku 1982 a moskevský Spartak v semifinále Poháru UEFA hostil nizozemský HFC Haarlem. Zápas tehdy Moskvané vyhráli 2:0, do dějin se ovšem zapsal něčím jiným, mnohem smutnějším. V obrovské tlačenici, která se odehrála u východu ze stadionu, zemřelo mnoho fanoušků. Podle oficiálních údajů jich bylo 66, neoficiální mluví o stovkách. Jediné, co se tehdy v novinách objevilo, byla krátká tisková zpráva: "Včera na stadionu v Lužnikách došlo k nehodě. Mezi fanoušky je několik obětí." Trvalo dlouhých

sedm let, než se veřejnost, a hlavně pozůstalí po obětech, dověděli o trochu víc. Ani po pětadvaceti letech ovšem zdaleka neví vše. Celou pravdu se už nejspíš nikdy nedoví. [16]

Onen říjnový týden roku 1982 byl plný napětí a očekávání, které plynulo z prestižního střetnutí proti soupeři ze Západu. Tato sportovní událost pohltila celou Moskvu. Už se zdálo, že fotbalový svátek nemůže nic pokazit. Těsně před zápasem ale přišlo první varování. Počasí se neustále zhoršovalo a i na říjnovou Moskvu bylo neobvykle chladno a větrno. Příšernou zimu doplnilo drobné sněžení. Oba tyto přírodní faktory velmi rychle způsobily náledí, což se později ukázalo jako osudné. Diváci očekávali, že i přes nepřízeň počasí pořadatelé stadion dokonale připraví. Pořádně se zmýlili. Leninův stadion v Lužnikách nebyl připraven ani na přátelský zápas, natož pak na mezinárodní pohárové střetnutí. Pořadatelé zanedbali vše, co zanedbat mohli. Schodiště vedoucí dolů z tribun bylo pokryté vrstvou ledu. Nikdo se ho ani nepokusil odstranit či jakkoliv ošetřit. Kvůli počasí a časovému presu byla přístupná jen tribuna C, kam se nakonec muselo vtěsnat přes patnáct tisíc platících diváků. Místa vyznačená na listcích nehrála žádnou roli, všichni fanoušci byli vehnaní na jednu jedinou tribunu. Ostatní zůstaly uzavřené. Další chyba byla na straně policie, ta totiž ponechala jediný východ ze stadionu. Důvodem prý byla bezpečnost fanoušků a kontrola mladých výtržníků. Domácí celek kontroloval hru a vedl 1:0. Kvůli neúnosné zimě a příznivému výsledku se mnoho diváků rozhodlo ze stadionu odejít s předstihem. Právě v tento okamžik přišel osudný okamžik celé tragédie - druhá branka Spartaku. Gól, který vsítil Sergej Švecov, vyvolal opravdové davové šílenství. Diváci, kteří předčasně opouštěli stadion, se najednou začali houfně vracet. Na namrzlém schodišti ovšem narazili na dav fanoušků, který se řítíl z tribun dolů. V úzké uličce mezi sedačkami na sebe narazilo patnáct tisíc zmatených diváků, což způsobilo nevídanou paniku. Nejdříve tlaku masy podlehlo zábradlí. Pak již přišla první lidská oběť, byla jí mladá dívka, jejíž pád vyvolal řetězovou reakci. Fanoušci, kteří nedokázali ustát tlak několikatisícové masy, měli smůlu. Nekontrolovatelný a šílený dav okamžitě pošlapal vše, co mu přišlo pod nohy. Ihned po tragédii policie svou zodpovědnost popřela. Nic prý nezanedbala a diváci měli možnost odejít libovolným východem. Již tehdy tento argument vyvolal značné pozdvižení, vždyť na stadionu bylo patnáct tisíc lidí. I přes tento fakt nikdo z policie nebyl oficiálně konfrontován a média musela mlčet. Dlouhých sedm let zdánlivě neexistoval žádný přímý svědek tehdejší události. Pravdou je, že veřejnost věděla své,

kromě fanoušků bylo na stadionu i mnoho místních novinářů. Jejich příběhy ovšem nikdy nebyly publikovány. S pádem režimu přišlo i odtajnění některých důležitých dokumentů mapujících tehdejší neštěstí. Většina z nich zřejmě zůstane skrytá navždy. Možná i proto ani po pětadvaceti letech ruská veřejnost není schopná s jistotou ukázat na hlavního viníka a příčinu tragédie. [15]

Směšně vypadá tehdejší prohlášení policie, že za incident mohou především samotní fanoušci. Jako důkaz měla sloužit červeno-bílá trička, která policie v den neštěstí "nalezla" na stadionu. Nikoho ale nenapadlo přemýšlet nad tím, že při teplotě -10° si je těžko někdo může obléci. A tak tento černý den nejenže sebral rodičům jejich milované děti, ale také pošpinil jejich jména v očích sovětské veřejnosti. Policie mlčela, nemocnice mlčely a Lužniky byly obklíčeny neprostupnou bariérou. Rodičům nezbývalo nic jiného než čekat. Dlouhé hodiny čekat a trhat si vlasy ze strachu o své ratolesti. Soud uznal hlavním viníkem správce sportovního komplexu, který do strašného dne svou funkci vykonával pouhé dva a půl měsíce. Trest byl rok a půl nápravných prací. Vedení stadionu soud zprostil veškerých obvinění. Chtěli jste viníka - máte tady potrestaného správce, tím soud skončil. [15]

S nedostatkem informací a svědectví se jen těžko dají určit hlavní příčiny tohoto neštěstí. Jako nejpravděpodobnější se, stejně jako v ostatních případech takových neštěstí, zdá pochybení pořadatelské služby plynoucí z nezkušenosti vedení stadionu a celkové nepřipravenosti na pořádání takové akce. To vše se promítlo na nezvládnuté situaci se špatným počasím a s tím spojenou údržbou fotbalového stadionu. Svou roli na rozsáhlosti celého neštěstí mělo určitě i nevhodné rozhodnutí vedení policejních složek, které nechalo otevřený pouze jeden východ.

Podle oficiálních údajů při Moskevské tragédii v říjnu 1985 zemřelo 66 lidí. Neoficiální zprávy mluví až o stovkách mrtvých. Jisté je, že přesné číslo se veřejnost nikdy nedozví. Díky tehdejší politické situaci se celý incident podařilo ututlat a v médiích se mluvilo o drobné nehodě s několika oběťmi.

2.3.2 Brusel – 1985

Nejznámější sportovní tragická událost se stala 29. května 1985 ve městě Brusel. Šlo o finále poháru mistrů evropských zemí mezi Juventusem a Liverpoolem. V té době patřili fanoušci The Reds k nejobávanějším v celé Evropě. Celou tragédii vyprovokovali právě oni, vyzbrojeni řetězy, tyčemi, noži i střelnými zbraněmi. Nesmí se však zapomínat na to, že viníkem nejsou jen fanoušci Liverpoolu. Bruselský stadion byl značně zchátralý a bylo podáno několik protestů proti tomu, aby se tak velká akce, jakou bylo finále PMEZ, hrála na tomto stadionu. Davy fanoušků mohly rozebírat kusy betonu a házely je na policisty. Na špatné úrovni byla taktéž organizace, na stadion si fanoušci propašovali v hojném počtu střelné zbraně, nože a různé nebezpečné předměty, bez toho aniž by je někdo pořádně zkontroloval. Chyb bylo daleko více, počínaje špatně zorganizovaným prodejem lístku, kdy fanoušci obou týmů nakupovali lístky na tribunách vedle sebe, a kritickou nepřipraveností policistů konče.

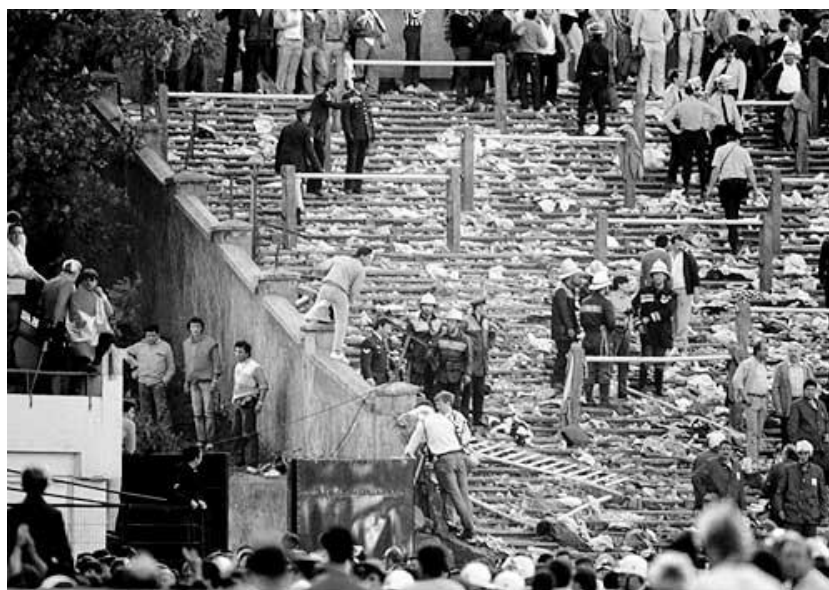
Je až skandální, jak ti, co měli finále na starost, udělali takovou spoustu chyb. Britové patřili k těm nejobávanějším fanouškům, avšak připravenost policistů byla nulová. Těch málo policistů, kteří při finále zasahovali, nemělo absolutně žádnou šanci početný dav zkrotit. Fanoušci Liverpoolu přitom potyčky ve městě vyvolávali už od ranních hodin. Hlavně alkohol spojený s vedrem, které v Belgii panovalo, udělal z anglických hools nepřičetné osobnosti. [17]

Byla hodina před začátkem střetnutí. Na stadionu to už v ten moment pěkně vřelo. Fanoušci The Reds, posilnění alkoholem a různými zbraněmi, se vydali do sektoru Z za příznivci "Staré dámy". Ti začali samozřejmě panikařit a dali se na ústup, zeď nevydržela neočekávaný nápor lidských těl a zbořila se. V troskách našlo smrt celkem 39 lidí, dalších 400 lidí bylo těžce, středně, nebo lehce zraněno. Kapitáni obou týmů sice byli přizváni, aby pomocí mikrofonů chování na stadionu uklidnili, ale nepomohlo to. Zanedlouho na pomoc přispěchala policie z okolí a lékařská služba, díky níž se podařilo zachránit život dalším desítkám možných obětí. Avšak chaos na stadionu pokračoval i nadále. UEFA ale nepochopitelně rozhodla utkání odehrát, a to i přesto, že většina samotných hráčů protestovala a na trávník se jim po tragédii nechtělo. "Seděli jsme v kabině úplně strnulí.

Věděli jsme, že nějakí lidé zemřeli a že se něco děje, protože se někteří z nás byli podívat venku. Ale neznali jsme rozsah. Proto, když za námi přišel šéf policie a řekl, že máme jít hrát, nevěřili jsme vlastním uším," vzpomíná bývalá ikona Liverpoolu Mark Lawrenson. I když finále rozhodl Michel Platini z penalty, fanoušci na stadionech však slavili pochopitelně minimálně. [17]

Po tomto incidentu byly všechny anglické kluby vyřazeny z evropských pohárů na dlouhých pět let, Liverpool musel čekat ještě o rok déle. UEFA také zavedla hodnocení stadionů, aby se už neopakovalo to, že se finále odehraje na zchátralém bruselském stadionu, jako tomu bylo v roce 1985. Fanoušci na stadionech také nebyli v anonymitě jako dopsud a byla zavedena větší spolupráce s policií. [17]

Při tragédii v Bruselu pravděpodobně nehrála hlavní roli nepřipravenost a neprofesionálnost pořadatelů, ale bezohlednost a agresivní jednání anglických fanoušků, kteří se posilnění alkoholem a skupinovou anonymitou, vydali zaútočit na příznivce italského klubu. Každopádně je nutné podotknout, že v případě přísnějších kontrol u vstupu a většího množství pořadatelů v kombinaci s policejními složkami by bylo možné této tragédii zabránit a zachránit desítky životů.

Obrázek 1 Brusel 1985

Pramen: Internetový zdroj[21]

2.3.3 Hillsborough - 1989

15. dubna 1989 se odehrála na fotbalovém stadionu Hillsborough v anglickém městě Sheffield tragédie během utkání FA Cupu mezi Liverpoolem FC a Nottingham Forrest FC. Policie vpustila na již přeplněnou tribunu příznivců FC Liverpool dalších několik tisíc fanoušků. Díky tomu vypukla obrovská tlačnice, při níž bylo 96 osob ušlapáno k smrti a dalších 700 zraněno. Jedná se o nejhorší tragedii v dějinách britského sportu a vůbec jednu z nejhorších sportovních katastrof na světě. Díky této události se přijala rozsáhlá bezpečnostní opatření na britských fotbalových stadionech.

Před touto událostí odděloval na většině stadionů ve Velké Británii diváckou část od hřiště ocelový plot, někdy doplněný ostnatým drátem. Byla to reakce na výtržnosti, které se děly na fotbalových stadionech desítky let. Často docházelo k proniknutí fanoušků na hřiště, vrhání rachejtli a násilnostem. Na stadionu v Hillsborough se konaly semifinálové zápasy FA Cupu od 80. let. Již v roce 1981 došlo na tomto stadionu k velké tlačnici, kde bylo zraněno 38 lidí. Vedení rozhodlo k rozdělení tribuny Leppings Lane na tři oddělené sektory. V roce 1984, když klub postoupil do první divize, byla tribuna rozdělena na pět sektorů. Liverpool a Nottingham Forrest se v semifinále FA Cupu utkaly na stejném hřišti už o rok dříve. I tehdy došlo k velké tlačnici mezi fanoušky, což vedlo k podání stížnosti od FC Liverpool.

Bohužel, jak bývá občas zvykem, stížnosti, při nichž nedojde k závažnému incidentu, zůstávají často bez povšimnutí. Tak tomu bylo i zde. V roce 1989 vyhradila policie pro fanoušky Nottinghamu tribunu Spion Kop End o kapacitě 21 000 osob, zatímco fanoušci Liverpoolu dostali tribunu Lepping Lane, která měla kapacitu jen 14 600 osob, přestože se očekávalo, že Liverpool bude mít více fanoušků než Nottingham. Zahájení zápasu bylo naplánováno na 15 hodin, divákům bylo doporučeno, aby přišli o patnáct minut dříve. Rozhlas i televize v den zápasu upozorňovaly, že diváci bez vstupenek nebudou vpuštěni na stadion. Bylo také oznámeno, že fanoušci z Lancashire a okolí, z nichž tisíce neměli vstupenky, mohou přijet se zpožděním kvůli opravám silnice M62 a vzniklé dopravní zácpě. Mezi 14:30 a 14:40 se v malém prostoru před turniketovými vchody na tribunu Leppings Lane shromáždilo značné množství fanoušků, kteří se chtěli rychle dostat na

stadion ještě před začátkem utkání. Vzniklo „úzké hrdlo“, v němž se ocitlo více diváků, než kolik mohlo vstoupit do dvou klecí uprostřed Leppings Lane. Lidé, kterým nebyl vstup povolen, nemohli odejít kvůli davu, který vznikl za nimi, anebo zůstali na protest. Diváci zevnitř slyšeli skandování, když oba týmy vstoupily na hřiště deset minut před výkopem, a pak znovu při výkopu, ale nemohli se dostat dovnitř. Aby se tlačence zmenšila, byla otevřena vedlejší brána. Když se dovnitř přes turnikety snažilo dostat přibližně 5 000 fanoušků, zvýšily se obavy o jejich bezpečnost. Policisté, ve snaze zabránit zraněním, otevřela bránu, která sloužila jako východ a neměla turnikety (brána C). Vzápětí se na stadion skrz ně začal valit dav diváků. Výsledkem bylo, že mohutný příliv mnoha tisíc fanoušků, valící se úzkým tunelem na zadním konci ochozu do už tak přeplněných centrálních sektorů, způsobil obrovskou tlačnici v přední části ochozů, kde byli lidé vahou davu za nimi natlačeni na plot. Lidé vstupující dovnitř neměli tušení o tom, co se u plotu děje. Obvykle, když se kapacita centrálních sektorů naplnila, stáli u vchodu do tunelu policisté nebo stevardi, kteří směřovali přicházející fanoušky na vedlejší sektory, ale z nevyjasněných důvodů tomu tak toho dne nebylo. Problému na tribuně si nějakou dobu nevšiml nikdo kromě postižených. Pozornost většiny lidí byla upřena na zápas, který již začal. Teprve v 15:06 byl rozhodčí Ray Lewis informován policií a přerušil zápas. To se už fanoušci několik minut snažili šplhat přes plot, aby unikli z davu. Malá brána v plotu byla vyražena a někteří fanoušci skrz ni utekli, další stále lezli přes plot, jiní byli vytaženi do bezpečí fanoušky z tribuny West Stand přímo nad Leppings Lane. Nakonec se plot pod tlakem davu zhroutil. Fanoušci byli v davu stlačeni tak silně, že mnoho z nich nemohlo dýchat a vestoje se udusili. Na hřišti se rychle začali hromadit zpocení lidé lapající po dechu, zranění v tlačnici a těla mrtvých. Policie, stevardi a záchranná služba přítomná na stadiónu nestačili. Pomáhali také nezranění fanoušci, mnozí se snažili provádět resuscitaci a někteří strhávali reklamní tabule, aby je použili jako provizorní nosítka. Někteří policejní důstojníci nechali ve třech čtvrtinách hřiště vytvořit kordón policistů, aby zabránili fanouškům Liverpoolu v kontaktu s fanoušky Nottinghamu. Někteří fanoušci se snažili pronést zraněné přes policejní kordón do sanitek, ale byli zatlačeni zpět. Na stadión přijelo 44 sanitek, ale policie zabránila ve vjezdu všem kromě jedné. Navíc i ta byla donucena otočit se zpět kvůli velkému počtu lidí dožadujících se pomoci. [15]

Při této katastrofě zemřelo celkem 94 lidí, 766 dalších bylo zraněno a přibližně 300 odvezeno do nemocnice. O čtyři dny později se počet mrtvých zvýšil na 95, když v nemocnici podlehl zraněním 14letý chlapec. 3. března 1993 zemřel další zraněný, Tony Bland (v den katastrofy 18letý), který v důsledku proražení plic a následným přerušением dodávky kyslíku do mozku utrpěl rozsáhlá a nezvratná poškození vyšších mozkových center a čtyři roky ležel v komatu. Nikdy nenabyl vědomí, nevnímal svět kolem sebe a podle lékařů nebylo pravděpodobné, že by se jeho stav někdy zlepšil. Jeho rodiče u soudu dostali práva na jeho odpojení od přístrojů, které ho udržovaly při životě. Stal se tak prvním pacientem v Anglii, kterému soud umožnil tímto způsobem zemřít. Tím počet obětí dosáhl konečných 96. [15]

Vyšetřováním všech příčin tohoto neštěstí byl pověřen Lord Peter Taylor. Vyšetřování trvalo celkem 31 dní a výsledkem byly dvě zprávy: první průběžná (publikována v srpnu 1989), která shrnovala příčiny neštěstí a okamžité důsledky a jedna konečná (publikována v lednu 1990) obsahující všeobecná doporučení pro zvýšení bezpečnosti při fotbalových utkáních.

Zásadní problém byl pravděpodobně v tom, že většina fanoušků neuposlechla výzev pořadatelů a policie, že je beznadějně vyprodáno a přesto přijeli na stadion bez vstupenek. Tím se nashromáždilo velké množství lidí snažících se dostat neoprávněně na stadion. To v kombinaci s desetitisícovým obecnstvem, které mělo vstupenky zakoupené, vytvořilo obrovskou skupinu tlačící se do útrob již téměř zaplněného stadionu. S příchodem fotbalistů na trávník se začal stadionem rozléhat bojový pokřik fanoušků, kteří již byli uvnitř. To vlilo velkou dávkou adrenalinu ostatním divákům venku a dav se začal násilím tlačit dovnitř. To hrnulo ostatní diváky na kovové ploty umístěné okolo trávníku, odkud se všichni jen těžko dostávali.

Taylorova zpráva zejména doporučovala na všech hlavních stadionech zavést místa k sezení pro všechny diváky, což anglická a skotská fotbalová liga nařizuje všem klubům ve dvou nejvyšších divizích. Další doporučení se týkala prodeje alkoholu na stadionech, bariér, plotů, turniketů, cen vstupenek a ostatních záležitostí. Největší přínos měla ovšem

Taylorova zpráva v podobě odstranění všech plotů mezi hřištěm a tribunami. Začalo se také využívat možnosti odložení začátku zápasu, pokud hrozilo, že se na stadion nedostanou včas všichni fanoušci.

Obrázek 2 Hillsborough 1989

Pramen: Internetový zdroj[22]

2.3.4 Společné znaky nejtragičtějších sportovních událostí

Pokud se člověk pozastaví nad třemi výše uvedenými příklady nejtragičtějších událostí ve sportu, hned na první pohled najde jeden nečekaný společný jmenovatel. V situacích, kdy přišlo o život nejvíc lidí, překvapivě nehraje hlavní roli bezohledné a agresivní chování fanoušků, ale zanedbání příprav a celková neprofesionálnost organizátorů zápasů. Ať už se jedná o zamrzlý stadion v Moskvě, zchátralý v Bruselu nebo totální organizační neschopnost pořadatelské služby v Hillsborough. Všem neštěstím se dalo předejít lepším plánováním příprav, větší zodpovědností a v neposlední řadě dokonalejší spolupráci s bezpečnostními složkami na stadionu. Pomoci v takových situacích by také měly nezávislé technické kontroly stadionu, které by měly za úkol zjistit, zdali je stadion ve stavu, aby zvládl pořádání takových velkých akcí.

3 ZHODNOCENÍ MOMENTÁLNÍ SITUACE NA ÚZEMÍ ČR

Situace v České Republice se momentálně nachází na pomyslném rozcestí. Řádění některých fanoušků zůstávalo po dlouhou dobu nepotrestané nebo potrestané velmi mírně. Z toho důvodu se za poslední roky velmi dařilo růstu různých agresivních skupin. Tyto skupiny se neustále rozšiřují a dělají stále větší škody na majetku a ne zřídka i na zdraví občanů a je jim jedno jestli se jedná o podobně smýšlející jedince nebo pořadatele, bezpečnostní službu nebo nevinné diváky, kteří se přišli dívat a ne rvát. Takové chování začalo být neúnosné a správní orgány ČR se rozhodli jednat od 1. 1. 2010 je v platnosti nový trestní zákoník, který mimo jiné upravuje možnosti trestání nevhodného chování na sportovních a jiných kulturních akcích. Jedná se o zákon číslo 40/2009 Sb. Více o tomto zákonu je rozepsáno v kapitole 7.

3.1 Správní orgány zabývající se násilím při sportovních utkáních

V České republice se zabývá násilím při sportovních utkáních Ministerstvo vnitra České republiky (MVČR), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Českomoravský fotbalový svaz (ČMFS) a Český svaz ledního hokeje (ČSLH).

3.2 Nejproblematičtější sportovní odvětví v ČR

V České Republice se násilí na sportovních utkáních týká převážně nejvyšších soutěží, a to hlavně fotbalových a okrajově i hokejových. V České republice máme momentálně 16 týmů hrající nejvyšší fotbalovou ligu (Gambrinus liga) a 16 týmů hrající druhou nejvyšší ligu (2. fotbalová liga). V nižších soutěžích působí vysoké množství menších klubů. Tyto mají ovšem menší návštěvnost a problematika s fanoušky není na takové úrovni jako u první a druhé ligy.

Hokejoví fanoušci mají možnost navštívit celkem 14 prvoligových stadionů O2 Extraligy a 16 stadionů 1. hokejové ligy. Fanoušci hokejových utkání zpravidla nebývají tak agresivní jako fotbaloví fanoušci. Je to dáno jinou kulturou a především příslušenstvím fotbalových fanoušků ke hnutí Hooligans.

3.3 Hooligans

3.3.1 Základní charakteristika

Hooligans (počeštěný tvar „chuligáni“) je dnešní označení pro radikální (především fotbalové) fanoušky. Svůj původ má v Anglii, kde původně označovalo výtržníky a gangy obecně. Původ samotného slova je vysvětlován více způsoby - buď z irského Hooley, označující divokost, ze jména stejnojmenného gangu, a konečně dle rodiny Hooliganů, která proslula svým terorem v Londýně.

V současné době se s výrazem Hooligans setkáváme především při pojmenovávání radikálních fanoušků, kteří se organizují za účely střetů s fanoušky ostatních fotbalových klubů, a vytvářejí tak skupiny, které fungují na principu pouličního gangu. Často jsou za hooligany označováni i členové tzv. „ultras“ skupin, kteří často nemají s násilím na a mimo stadiony nic společného a starají se pouze o fanouškovské choreografie během zápasu. Propojenost ultras a hooligans skupin jednotlivých klubů je pokaždé jiná, někde se vzájemně prolíná, zatímco jinde mohou vůči sobě oba tábory vystupovat nevraživě. Ke zmatení těchto pojmů v českém prostředí přispívá i skutečnost, že některé skupiny chuligánů mají slovo ultras ve svém názvu.

Propojení hooligans a neonacismu je častým motivem reportáží o tomto problému. Hooligans bývají nejčastěji pravicově, anebo apoliticky založeni, nicméně existují i skupiny s levicovými názory. Některé skupiny se ale ani příliš netají svými neonacistickými postoji a jejich vystupování je ovlivněno především touto ideologií.

Smyslem hooliganských skupin často nebývá klasické fandění svým klubům, respektive toto fandění je přeneseno do zcela jiných sfér, kdy „zápas“ v pojetí hooligans skupin není samotné utkání, ale bitka mezi gangy soupeřících sportovních týmů. Často je označována jako tzv. „třetí poločas“ sportovního utkání. Často se tedy může stát, že jednotlivé hooligans skupiny ani na zápas nedorazí a své „utkání“ realizují zcela mimo čas sportovního klání. K dřívějším bitkám a výtržnostem přímo na stadionech se tak v poslední době přidaly smluvené srazy zneprátených skupin, které se, především z důvodu utajení před policií, konají mimo stadion, a paradoxně tak vzniká jakýsi „sport“ ve sportu, ve

kterém jsou soupeři předem domluveni nejen na místě, ale často i na počtu účastníků, formách boje (beze zbraní, bez dokopávání ležících rváčů atp.). Je pochopitelné, že veřejností a policií je činnost hooligans skupin chápána jako vysoce riziková, ačkoliv mnoho členů hooligans skupin bere za protivníky čistě jen jiné gangy a mezi „normálními“ fanoušky výtržnosti nevyvolává. [20]

3.3.2 Struktura a organizace

Struktura hooligans gangů je podobná gangům pouličním či menším organizovaným skupinám prakticky čehokoliv. To znamená jasně určené vedení (staří či zakládající členové gangu) společně s již nějakou dobu fungujícím jádrem, doplněné „nábořem“ mladých sympatizantů. Tak může skupina fungovat i několik let, neboť odcházející, či „vysloužilí“ členové jsou nahrazováni stále novými. Kvůli drobným názorovým rozporům, či jen kvůli tomu, z jakého prostředí vznikají, je obvyklé, že k jednomu klubu se hlásí hned několik hooliganských skupin, které spolu v drtivé většině spolupracují a navenek vystupují jako jeden celek „reprezentující“ svůj klub. Další možností je, že se spojí i dva různé celky z jiných sportovních klubů do tzv. „koalice“, a společně bojují proti třetí straně, která je reprezentována buď nenáviděným klubem, či jinou koalicí. Je běžné, že celky v koalici se poté utkají při měření sil svých vlastních klubů. Z fotbalového chuligánství se tak stal velký fenomén, jednotlivá uskupení mohou být vysoce organizována, mezi (i znepřátelenými) tábory funguje jakási diplomacie, existují různé paktů o neútočení - smíry - nebo dokonce tzv. družby, často na mezinárodní úrovni (v Česku především s hooligans z Polska a Slovenska), kdy se družební kluby vzájemně podporují při rvačkách, vychází řada časopisů a zinů, existuje nepřeberné množství internetových stránek, ať přímo jednotlivých skupin, či jen stránek na toto téma, jednotlivé tábory si sdělují reporty z proběhlých bitek a existuje i žebříček klubů na téma chuligánství. Ač se to může zdát paradoxní, existují i určitá nepsaná pravidla, která jen dokazují organizovanost a domluvu mezi skupinami namísto náhodného chuligánství. Jedná se především o chování před policií nebo vyznávání "fair-play" v boji. Někteří chuligáni též považují za prohřešek napadání normálních fanoušků, či útěk z boje (či před jeho zahájením). O tom, že je fotbalové chuligánství plné paradoxů, svědčí i to, že mezi rváči je nemalé procento vysokoškolsky vzdělaných či pracovně úspěšných lidí a zároveň i plno těch, pro které jsou rvačky jediným životním cílem. [20]

3.3.3 Hooligans v Česku

V Česku se o fenomén hooligans ve větší míře začala veřejnost zajímat až v 90. letech. Často se bohužel stávalo a stává, že reportáže byly psané pouze v touze po senzaci a bez hlubších znalostí problému - na míru pořadu či konkrétnímu titulu a byla v nich řada nepřesností. Nicméně fakt, že společnost musela začít s tímto fenoménem počítat, přispěl k tomu, že hooligans začali být více postihováni za svoji činnost a začala být přijímána opatření, která zvedla procentuální vyjádření úspěšné ochrany normálních fanoušků. Problému chuligánství se věnovalo i několik dokumentů a dokonce i filmů. Kromě známého filmu Proč to v poslední době byl především trochu tragikomičtější Non plus Ultras.

Hooligans se stali novou subkulturou, pomalu se dá říci až životním stylem. Existuje i řada hudebních skupin, čistě se orientující na hooligans styl, či značek oblečení. Obecně se dá říci, že pro některé z hooliganů je chuligánství i smyslem života, ve kterém už původní záminka - fotbal - nehraje žádnou roli. Za "jedničku" v pomyslném žebříčku českých hooligans se dlouhodobě považuje Baník Ostrava, následovaný Spartou a Brnem. Silné tábory má i pražská Slavia a další klub ze Slezska Opava, což je dáno také tím, že právě čtyři z těchto pěti klubů mají takzvanou "družbu" neboli přátelství se zahraničním klubem - u Baníku, Slavie a Opavy jsou to kluby z Polska (GKS Katowice, Górnik Wałbrzych, Śląsk Wrocław) a u Brna je to Slovan Bratislava. Tyto kluby se pravidelně podporují ve svých utkáních (rvačkách). Ve zbývajících městech a klubech již situace není tolik vyhrocená.

[20]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PŘEDSTAVENÍ SDRUŽENÍ OBČANŮ HFC ZLÍN

4.1 Historie HFC Zlín

Pro vytvoření lepšího obrazu o zlínském fanklubu jsem požádal Lukáše Navrátila, jednoho ze zakladatelů, aby mi sdělil podrobnosti o historii a založení HFC Zlín. Jen příběh a názory jsou zveřejněny v několika níže uvedených odstavcích.

Když jsem byl požádán o to, abych zavzpomínal, jak vznikal zlínský hokejový fanklub, přemýšlel jsem, odkud vlastně začít. V oficiální podobě totiž sice existuje pouze nějakých 6 let, ale základy, na kterých se zrodil, sahají svou historií hluboko do minulosti. Hokejový klub jako takový existuje ve Zlíně již více než 80 let. Netrvalo to moc dlouho, než si dokázal získat ve městě a okolí značnou popularitu. V šedesátých letech minulého století se hráči a příznivci týmu dočkali svého stadionu. A i přes to, že sportovní úspěchy měly velmi kolísavou úroveň, přízeň fanoušků byla stálá a nadprůměrná. Prakticky každý zápas byl vyprodán, což tehdy znamenalo až 12 tisíc diváků! Ti byli známí svým neúnavným povzbuzováním, dokázali být pro domácí hokejisty takzvaným šestým hráčem na ledě. Neváhali ale ani vážít dlouhou cestu a podpořit své oblíbence i při utkáních na hřištích soupeřů. Pamětníci například vzpomínají na to, jak se jich sešlo několik set při barážovém utkání v Opavě. Dnes je sice doba už jiná a hokeji konkuruje spousta nejrůznějších druhů zábavy, takže návštěvnost už není na zimním stadionu Luďka Čajky tak vysoká, ale tradice předávaná z otce na syna má v regionu stále pevné kořeny. Hokej je zde i teď sportem číslo jedna a to i u něžnější části populace.

Zásadní roli ve vzniku HFC Zlín, což je oficiální název zlínského fanklubu, sehrál rozvoj internetu. Když vznikly první amatérské stránky určené těm, kteří fandí hokejovému klubu ze Zlína, velmi to usnadnilo vzájemnou komunikaci mezi sympatizanty týmu. Někdy kolem roku 2001 se tak postupně začala dávat dohromady parta nadšenců, která se později stala základní kostrou nově vznikajícího občanského sdružení. Kdo zná místní zimní stadion, ví, že ti nejhlasitější příznivci, vybavení bubny a vlajkami, se scházejí v sektoru zvaném „rožek“. Bylo tak logické, že právě tam se lidé, kteří se poznali na internetu,

scházeli při zápasech svého klubu. A tam se na tuto skupinu nabalovali další stejně zaměření nadšenci.

Dalším katalyzátorem změn pak byla situace, kdy klub v roce 2002 měnil generálního sponzora, a ten vyrukoval se záměrem změnit klubové barvy, znak i hymnu. To se samozřejmě setkalo u fanoušků, tak hrdých na svou tradici, s bouří nevole. Zorganizovali petici, kterou nazvali „Sponzore, prober se!“ Během několika málo dní pro ni sehnali několik tisíc podpisů. Pod tímto tlakem nový sponzor částečně ustoupil a nabídl kompromis. Podařilo se tak zachránit alespoň klubové barvy, což byla pro fandry priorita. Tato úspěšná akce měla za následek také to, že se v kolektivu projeví osobnosti schopné a ochotné něco zorganizovat. Myšlenka větší organizovanosti fandění tak začala dostávat první obrysy.

Lidé, kteří při komunikaci ohledně petice navázali kontakt s vedením, pak byli přijati jako hlas fanoušků. Klub se k této iniciativě, jež se již nijak netajila ambicí vybudovat fanklub, postavil velmi vstřícně. Postupně se podařila domluvit velmi štedrá podpora, čítající například spolufinancování autobusů na výjezdy nebo permanentní vstupenky pro 45 členů fanklubu. Stále to ale fungovalo na neoficiální bázi, což byla dlouhodobě neudržitelná situace. Už jen proto, že HFC přijímalo peníze, a to jak formou podpory od klubu, tak jako členské příspěvky od svých členů.

V roce 2004 proto bylo rozhodnuto, že fanklub bude zaregistrován na Ministerstvu vnitra jako občanské sdružení. Byly vypracovány stanovy, které nakonec po menších peripetiích prošly schvalovacím řízením příslušného odboru ministerstva. Od léta 2004 tak funguje HFC Zlín jako právnická osoba.

Tomu ale předcházely cca 3 roky dobrovolnické práce několika nadšenců, neváhajících obětovat spoustu svého volného času a financí. Práce, která málokdy došla patřičného uznání. O to tady ale nešlo. Pro nás byl důležitý výsledek. Podařilo se docílit fungování společenství lidí se stejným zájmem, kteří se nesetkávali jen při akcích spojených přímo s

hokejem. Vznikla parta, která se při nejrůznějších příležitostech setkává i mimo hokejovou sezonu. A přestože už dnes většinu zakládajících členů zavál osud jinam, mnoho přátelství a vztahů navázaných v HFC přetrvává. A jelikož generační výměna členské základny je neustálá, vznikají přátelství nová, a myslím si, že odkaz našich fanouškovských předchůdců, kteří před 80 lety nervózně přešlapávali u venkovního kluziště, po kterém se proháněly hvězdy tehdejšího SK Baťa, má záruku přežití na několik dalších dlouhých let.

Oficiální počty členů HFC Zlín:

Sezóna	Počet členů
2005/2006	75
2006/2007	105
2007/2008	120
2008/2009	110
2009/2010	126

Tabulka 1 Oficiální počet členů HFC Zlín

4.2 Současnost HFC

V současné době funguje HFC Zlín stále jako občanské sdružení registrované na ministerstvu vnitra. Každý druhý rok se volí rada HFC, která zajišťuje chod tohoto sdružení a stará se o komunikaci s vedením hokejového klubu. Volit mohou všichni registrovaní členové HFC Zlín. Volby probíhají anonymně vždy na konci každé druhé sezóny. Pro sezónu 2008 - 2010 byli zvoleni do vedení tyto lidé – Tomáš Vitásek, Radek Pobuda, Jiří Navrátil, Jan Doležel a Jaroslav Ondruch.

Svoje pravidla má také přijímání nových členů. Existují dvě základní skupiny členství. Plnohodnotné a členství light. Light členem se může stát prakticky kdokoliv po zaplacení ročního příspěvku ve výši 200 Kč. Tento příspěvek je následně použit například pro

spolufinancování výjezdů, nákupu bubnů, případně jiného materiálu pro přípravu transparentů. Plnohodnotným členem se může stát osoba, který minimálně v jednom z předchozích let byla členem HFC Zlín, je schválena radou a zaplatí příspěvek ve výši 700 Kč. Plnohodnotní členové získávají navíc k dispozici permanentní vstupenku. Všichni členové musí při registraci vyplnit své jméno, příjmení, adresu, datum narození, telefonní číslo a doložit fotografii. Tímto se každý zaregistrovaný člen stává v případě potřeby snadno dohledatelný. Pro sezónu 2009/2010 bylo registrováno 55 plnohodnotných členů a 71 light členů.

Spolupráce s vedením klubu probíhá převážně prostřednictvím vedení rady. A to konkrétně Jaroslava Ondrucha a Tomáše Vitáska. V posledních několika letech je dohoda taková, že vedení klubu přispívá každý rok 55 permanentkami a zároveň platí 50% nákladů na všechny výjezdy na stadiony soupeřů. Ostatní náklady se platí z členských příspěvků. Jelikož je HFC Zlín občanským sdružením, tak musí být veškeré peněžní transakce zaevidované v účetnictví a doloženy příslušnými doklady.

4.3 Stanovy HFC Zlín

I. Základní ustanovení

Postavení HFC Zlín je dobrovolné oficiální sdružení příznivců klubu PSG Zlín. HFC Zlín je občanským sdružením s vlastní právní subjektivitou ustanoveným podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

Působení politických stran či hnutí, či prosazování jejich programu je v HFC Zlín nepřípustné.

Název sdružení: HFC Zlín

Územní působnost: Sdružení působí na celém území ČR.

Sídlo: M. Knesla 4020, 760 01 Zlín

II. Cíle činnosti

Hlavním cílem činnosti HFC Zlín je organizace podpory a podpora hokejového týmu PSG Zlín v rámci možností po celém území ČR.

Vedlejší cíle:

- specializovaný maloobchod
- reklamní a marketingová činnost.

III. Orgány HFC

Řídicím orgánem HFC Zlín je RADA VEDOUCÍCH, dále jen RV, tvořená pěti vedoucími HFC Zlín, z nichž jeden je prezidentem RV HFC Zlín. Prezident RV je volen RV. Za HFC Zlín podepisuje prezident RV po schválení RV. Mandát prezidenta RV zaniká se zánikem mandátu celé RV. Členové RV mohou jednat za sdružení samostatně, ovšem ve svých právních úkonech se musejí řídit rozhodnutími RV HFC Zlín.

V případě odvolání RV HFC Zlín přecházejí dočasně práva RV HFC Zlín na prezidenta RV HFC Zlín, do doby zvolení nové RV HFC Zlín.

RV je volena členskou základnou. Volba RV HFC Zlín se koná jednou za 24 měsíců od data zvolení. Při odstoupení prezidenta RV si rada neprodleně zvolí nového prezidenta. Při odstoupení člena RV vypíše RV dodatečné volby na uvolněnou pozici v RV HFC Zlín.

Členství v RADĚ VEDOUCÍCH zaniká:

- v případě zániku členství
- v případě odstoupení člena RV z vedení RV HFC Zlín
- v případě odvolání člena RV HFC Zlín nejméně 2/3 členů RV HFC Zlín.

Zbytek RV HFC Zlín povinen do 10 kalendářních dnů upozornit na tyto skutečnosti členskou základnu HFC Zlín.

Hlasování RADY VEDOUCÍCH

Způsob hlasování RV se liší podle toho, jedná-li se o události důležité nebo události běžné. Za události důležité se považují zejména tyto:

- změna ve stanovách HFC Zlín
- odvolání některého ze členů HFC Zlín
- finanční operace v rámci HFC Zlín přesahující částku 500,- Kč.

Návrh na přijetí konkrétního návrhu ustanovení ke schválení podává některý ze členů RV. Jedná-li se o důležitou událost, je návrh schválen v případě, že pro něj hlasuje nadpoloviční většina všech členů RV, ať se rada sejde v jakémkoliv počtu.

Všechny ostatní události v HFC Zlín se považují za události běžné. Návrh na přijetí konkrétního návrhu ustanovení ke schválení podává některý ze členů RV. V případě, že se jedná o událost běžnou, stačí k jejímu schválení, aby pro návrh hlasovala nadpoloviční většina přítomných členů RV, přičemž minimální počet členů, kteří mohou přijímat rozhodnutí, jsou 3 (aby byl návrh schválen, musí pro něj tedy hlasovat alespoň 2 členové ze 3 přítomných).

Povinnosti RADY VEDOUCÍCH HFC Zlín:

- dohlížet na hospodaření HFC Zlín
- dohlížet na dodržování stanov HFC Zlín
- komunikovat s členskou základnou

Práva RADY VEDOUCÍCH HFC Zlín:

- rozhodovat o vyloučení členů

Prezident RV vypisuje volby do HFC Zlín a je garantem voleb.

IV. Volby do RV HFC Zlín

Volby do RV HFC Zlín jsou jednokolové. Volí se celá RV najednou. Každý volič má tolik hlasů, kolik je členů RV HFC Zlín. Na regulérnost voleb dohlíží Volební komise určená RV HFC Zlín. Ve volební komisi nesmí být žádný z kandidátů voleb.

Volby jsou platné, pokud volí více než 50% oprávněných voličů. Oprávněnými voliči jsou plnohodnotní členové HFC Zlín (podrobnosti v čl. VI).

Volby do RV HFC Zlín jsou tajné, nepřipouští se volba v zastoupení.

Volební lístek je neplatný pokud:

- není označen žádný kandidát
- je označeno více kandidátů, než je voleno
- jsou kandidáti označeni nesprávným způsobem
- je nečitelný, poškozený nebo padělaný

Zvoleno je 5 kandidátů s nejvyšším počtem platných hlasů na funkční období dvou let.

V. Dovolby do RV HFC Zlín

Dovolby do RV HFC Zlín se konají v případě, že jednomu až čtyřem členům RV HFC Zlín skončí mandát před vypršením řádného funkčního období. Pokud předčasně skončí mandát všem pěti členům RV, končí funkční období RV HFC Zlín a do 30 dnů od data ukončení mandátu je prezident RV povinen vypsát nové volby. V tomto případě se nejedná o dovolby.

Dovolby do RV HFC Zlín se provádí podle stejných pravidel jako volby do RV HFC Zlín.

Funkční období kandidátů zvolených v dovolbách končí současně s koncem funkčního období stávající RV HFC Zlín.

VI. Členství a jeho vznik

V rámci HFC Zlín se rozlišují dva druhy členství. Členství plnohodnotné a členství light. Rozdíl mezi těmito druhy členství spočívá i ve výši členského příspěvku. Hlavní výhodou plnohodnotného člena oproti členovi light je bezplatný vstup na domácí utkání PSG Zlín. Ke druhu členství se dále přihlíží při organizaci výjezdů na stadiony soupeřů. Členové light jsou však stejně jako plnohodnotní členové řádnými členy HFC Zlín a jsou povinni se řídit níže uvedenými povinnostmi.

Členství trvá jednu hokejovou sezónu. Hokejovou sezónou se rozumí vždy období od 1.7. kalendářního roku, ve kterém startuje příslušný ročník ligové soutěže, jejímž účastníkem je

PSG Zlín, do 30.6. následujícího kalendářního roku. Členství může vzniknout kdykoliv v tomto období. Výše členského poplatku zůstává stejná po celou dobu hokejové sezóny, bez ohledu na datum vzniku členství. Stávajícím členům je automaticky prodlouženo členství i pro následující hokejovou sezónu, pokud RV nerozhodne jinak.

Členem HFC Zlín se může stát každá fyzická i právnická osoba bez ohledu na státní příslušnost, národnost, společenskou i politickou orientaci a náboženské vyznání, která splní vstupní podmínky.

Každý uchazeč o členství v HFC Zlín musí absolvovat proces vzniku členství a splnit předepsané povinnosti, kterými jsou:

- písemné osobní podání přihlášky některému ze členů RV (členové mladší 15-ti let přikládají k přihlášce souhlas zákonného zástupce)
- čestné prohlášení účastníka řízení o nynější či pozdější neúčasti v jiném fanklubu extraligového klubu.
- uchazeč je povinen se zavázat, že bude platit včas a v plné výši členské příspěvky
- uchazeč je povinen souhlasit se stanovami HFC Zlín a řídit se jimi

Obnovení členství po vyloučení či vystoupení z HFC Zlín je možné po uplynutí jednoho kalendářního roku.

Přihlášku uchazeče zpracovává RV HFC Zlín. RV zkontroluje její náležitosti a zaplacení členského příspěvku. Pokud uchazeč vyhoví stanovám HFC Zlín, předá prezident RV přihlášku a návrh s návrhem usnesení ostatním členům RV k schválení. Schválením se rozumí schválení alespoň 2/3 ze všech členů RV. RV HFC Zlín je povinna rozhodnout o přihlášce uchazeče nejpozději do 30 kalendářních dnů od podání přihlášky. Výběr členů je plně v kompetenci RV HFC Zlín. O výsledku projednávání přihlášky informuje uchazeče

prezident RV HFC Zlín do 10 kalendářních dnů ode dne rozhodnutí RV HFC Zlín. V případě záporného rozhodnutí vrátí členské příspěvky v plné výši.

VII. Zánik členství

Členství v HFC Zlín zaniká:

- a) písemným rozhodnutím člena o vystoupení z HFC Zlín
- b) vyloučením člena rozhodnutím RV HFC Zlín
- c) smrtí člena

Důvody ke zrušení členství v HFC Zlín:

- a) opakované nebo hrubé porušení stanov HFC Zlín
- b) porušení etických norem či platných zákonů a vyhlášek v ČR
- c) neplacení příspěvků HFC Zlín
- d) hanobení HFC Zlín
- e) jakékoli jednání poškozující HFC Zlín, či jeho součást.

Každý člen HFC Zlín má právo podat opodstatněný návrh na vyloučení jiného člena HFC Zlín k rukám RV HFC Zlín. RV HFC Zlín se zavazuje projednat návrh a vyzumět obě strany sporu nejpozději do 30 kalendářních dnů od data podání návrhu na vyloučení. Proti rozhodnutí se lze odvolat do 15 kalendářních dnů od doručení rozhodnutí k prezidentovi RV.

Vyloučený člen je povinen neprodleně vyrovnat všechny závazky vůči HFC Zlín. V případě, že se jedná o plnohodnotného člena HFC Zlín, je vyloučený člen také povinen

neprodleně odevzdat permanentní vstupenku, kterou obdržel na základě členství v HFC Zlín.

V případě zániku nebo zrušení členství v HFC Zlín nevzniká nárok na vrácení členského příspěvku.

Práva člena HFC:

- účastnit se dle možností akcí pořádaných HFC Zlín.
- uplatňovat své názory a návrhy v rámci HFC Zlín.
- podávat svůj návrh na změnu vedení RV HFC Zlín v případě, že některý ze stávajících RV složil svou funkci nebo je Radou vedoucích vyloučen. Nevztahuje se na členství light.
- plnoletý člen má právo být volen do funkce prezidenta RV. Nevztahuje se na členství light.
- člen starší 17-ti let má právo být volen do funkce člena RV. Nevztahuje se na členství light.
- spoluodvolávat členy RV v případě hrubého porušování stanov HFC Zlín. Nevztahuje se na členství light.
- uplatňovat slevu na jízdné při zájezdech pořádaných HFC Zlín.

Povinnosti člena HFC:

- dodržovat stanovy a přijatá rozhodnutí RV HFC Zlín, chránit dobré jméno HFC Zlín a PSG Zlín.
- podílet se na činnosti HFC Zlín, vykonávat svědomitě svěřené funkce, zúčastňovat se schůzek.
- řádně a včas platit členské příspěvky.
- neprodleně oznamovat HFC Zlín všechny změny důležité pro řádnou evidenci.
- při ukončení členství neprodleně vyrovnat závazky.

VIII. Majetek a hospodaření

Majetek HFC Zlín tvoří hmotný majetek, pohledávky a jiná majetková práva.

Zdroje majetku jsou:

- členské příspěvky
- příspěvky sponzorů
- dary
- jiné příjmy

Způsob užívání majetku spočívá v zpřístupňování sportovních utkání, což znamená

- dotování zájezdů na zápasy PSG Zlín
- další kulturní a sportovní vyžití členů HFC

Kontrola hospodaření:

Prezident RV HFC Zlín je povinen každý kalendářní rok zveřejnit údaje o hospodaření. Pokud nebude jakýkoli člen spokojen s hospodařením RV HFC Zlín má možnost požádat okresní soud do 30-ti dnů o přezkoumání.

Za řádnou péči o majetek HFC Zlín odpovídá RV HFC Zlín.

IX. Závěrečné ustanovení

Tyto stanovy HFC Zlín jsou platné od dne schválení RV HFC Zlín, které se uskutečnilo dne 8. 4. 2007 a účinné ode dne jejich registrace Ministerstvem vnitra ČR.

Ve Zlíně dne 18. 4. 2007

5 ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKU CÍLENÉHO NA SKUPINU SPORTOVNÍCH FANOUŠKŮ

V rámci diplomové práce bylo také nutností vytvořit dotazník, který by osvětlil postavení veřejnosti k problému sportovního diváctví a zároveň se pokusil zjistit, jací lidé navštěvují jaké sportovní utkání.

Pro vytvoření dotazníku jsem použil internetovou službu Google Documents do které jsem zadal 12 otázek a respondenti měli vybrat pokaždé jednu možnost. Na konci dotazníku byl také prostor pro vyjádření vlastních názorů a myšlenek k danému tématu. K propagaci a zviditelnění dotazníku se mi zdálo jako nejlepší řešení použití sociální sítě Facebook a možnosti rozesílání hromadných zpráv členům různých skupin. Pro mé účely byly použity následující skupiny: HFC Zlín, PSG Zlín, Sport 365 dní v roce. Jednalo se o kvantitativní metodologii, techniku dotazníku cílenou na skupiny lidí zajímající se o sportovní dění jako celek. Díky tomu se mi podařilo získat v krátkém čase poměrně velké množství odpovědí. V době začátku zpracování dat to bylo přesně 929 odpovědí.

5.1 Zadání dotazníku a vyhodnocení základních grafů

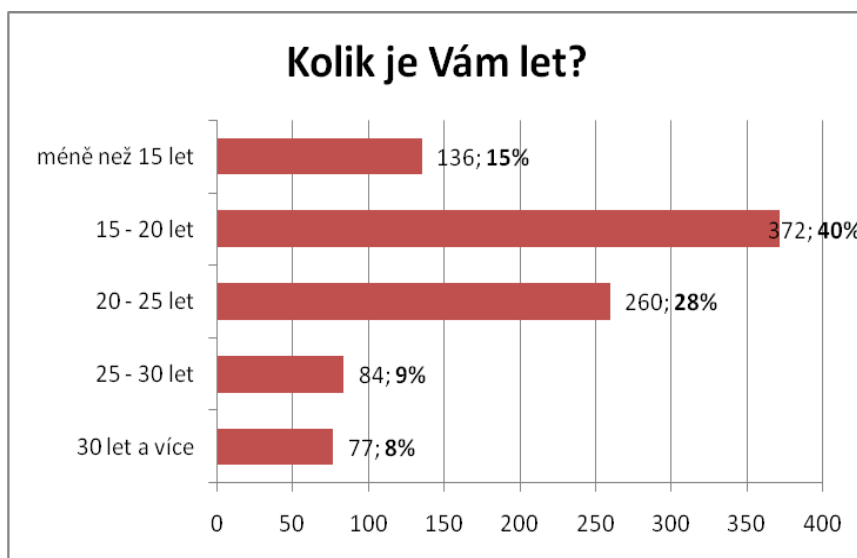
1. Jaké je Vaše pohlaví?

Obrázek 3 Graf – Jaké je Vaše pohlaví

První otázka ukazuje procentální rozložení mezi muži a ženami z dotazovaného vzorku osob. Jelikož se jednalo o dotazník týkající se sportu, je pochopitelné, že většina odpovídajících byla mužského pohlaví

2. Kolik je Vám let?

Obrázek 4 Graf – Kolik je Vám let

Druhá otázka se zabývala věkovým složením dotazovaných. To bylo rozdělené na 5 skupin. Průzkum ukázal, že 68% všech dotazovaných bylo ve věku 15 – 25 let. Je to zřejmě důsledkem toho, že se jednalo o internetový průzkum a mnoho starších lidí si s internetem stále nerozumí.

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Obrázek 5 Graf – Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Třetí otázka se zaměřila na vzdělanost zkoumaného vzorku lidí. Jak vyplynulo z dotazníku dříve, je velké procento zúčastněných ve věku 15 – 25 let. Tomu odpovídá vzdělanostní složení. Na prvních místech je středoškolské a základní vzdělání. Překvapením ovšem může být poměrně malý počet lidí s výučním listem v poměru s lidmi se středoškolským vzděláním, kteří se po dokončení studia nachází zpravidla v podobném věku.

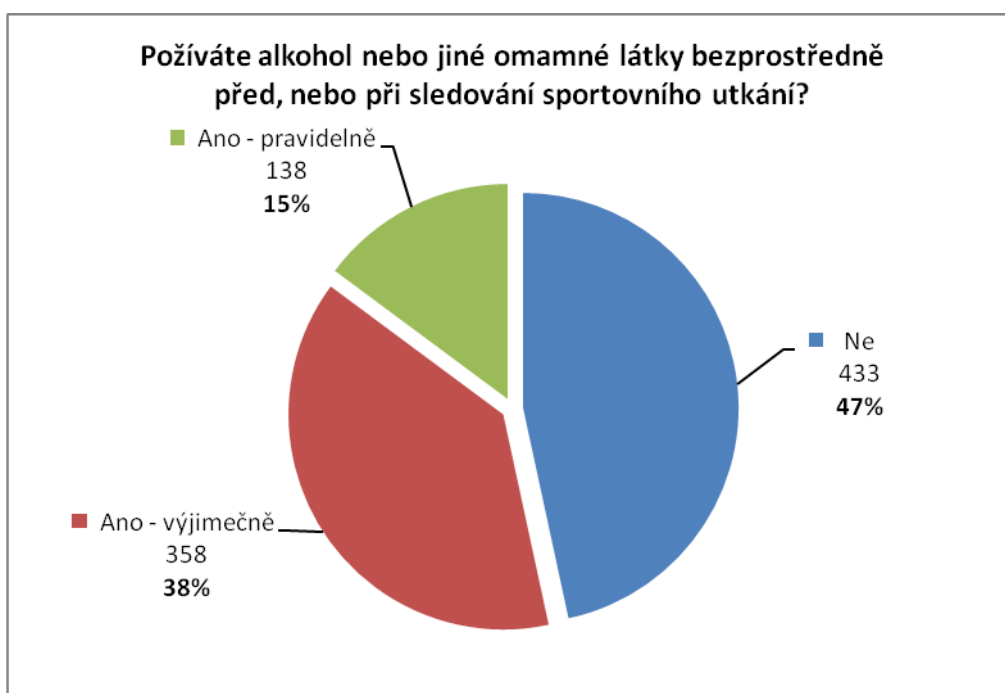
4. Jak často navštěvujete sportovní utkání?

Obrázek 6 Jak často navštěvujete sportovní utkání

Otázka zabývající se frekvencí návštěv sportovních utkání dopadla také zajímavě. Všechny tři možné varianty výběru měly téměř stejné množství odpovědí. Z toho plyne, že dotazovaná skupina má stejné množství „profesionálních“ fanoušků, občasných diváků i náhodných diváků, kteří sledují sportovní dění spíše na televizních obrazovkách.

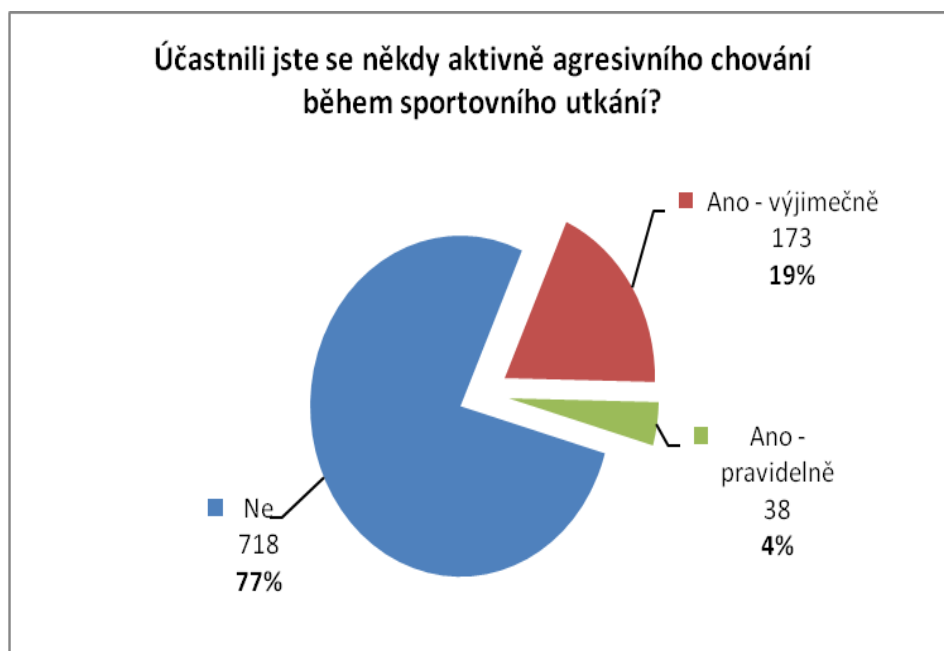
5. Požíváte alkohol nebo jiné omamné látky bezprostředně před, nebo při sportovním utkání?

Obrázek 7 Požíváte alkohol nebo jiné omamné látky bezprostředně před, nebo při sledování sportovního utkání

Otázka zaměřená na požívání alkoholu bezprostředně před, nebo při sledování sportovního utkání ukázala, že pouze malé množství (15%) účastníků požívá alkohol pravidelně. Ostatní ho buďto nekonzumují vůbec nebo výjimečně. Osobně jsem očekával podíl pravidelných konzumentů o něco vyšší.

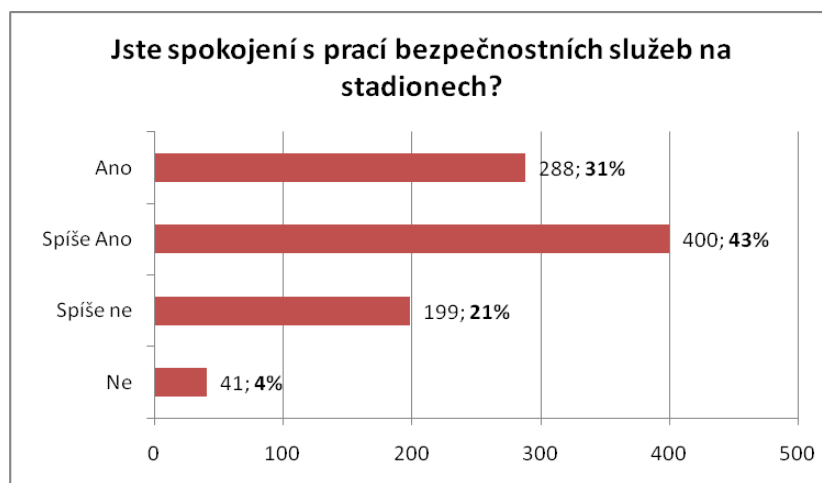
6. Účastnili jste se někdy aktivně agresivního chování během sportovního utkání?

Obrázek 8 Účastnili jste se někdy aktivně agresivního chování během sportovního utkání

Pravidelný agresivní projev během sportovního utkání přiznaly 4% dotázaných. Zdá se to být jako poměrně malé číslo, ale v případě 5000 návštěvnosti na stadionu je to 200 lidí, kteří se chovají agresivně. Vyvolávají potyčky s jinými fanoušky nebo s bezpečnostní službou, v lepším případě hází kelímky apod. Z mého pohledu se to zdá jako příliš velké množství lidí snažících se o jiný druh zábavy, než dovolují způsoby slušného chování, a je potřeba se na ně zaměřit.

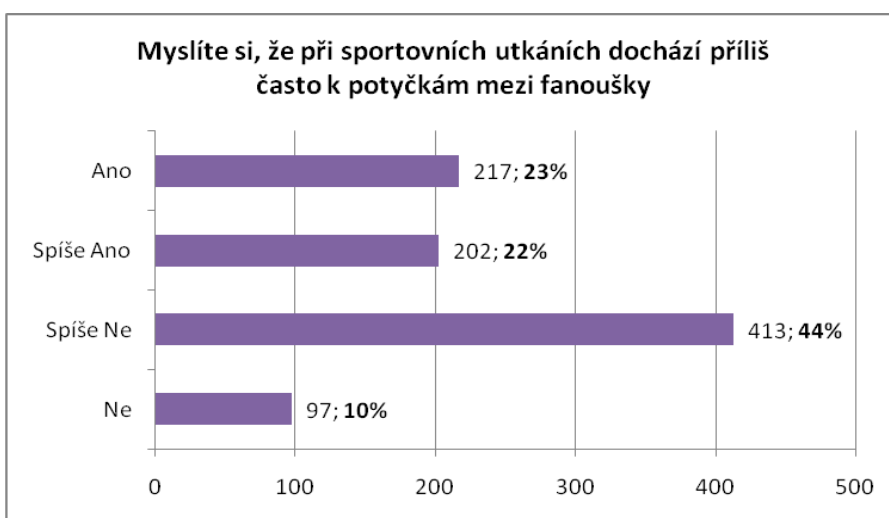
7. Jste spokojení s prací bezpečnostních služeb na stadionech?

Obrázek 9 Jste spokojení s prací bezpečnostních služeb na stadionech

Nespokojenost s prací bezpečnostních služeb na stadionech projevily pouze 4% dotázaných. Z toho vyplývá, že veřejnost je v podstatě spokojena s prací těchto složek a globálně v tom nevidí velký problém. Vrhá to pozitivní světlo na práci pořadatelů a vůbec vedení klubů celkově.

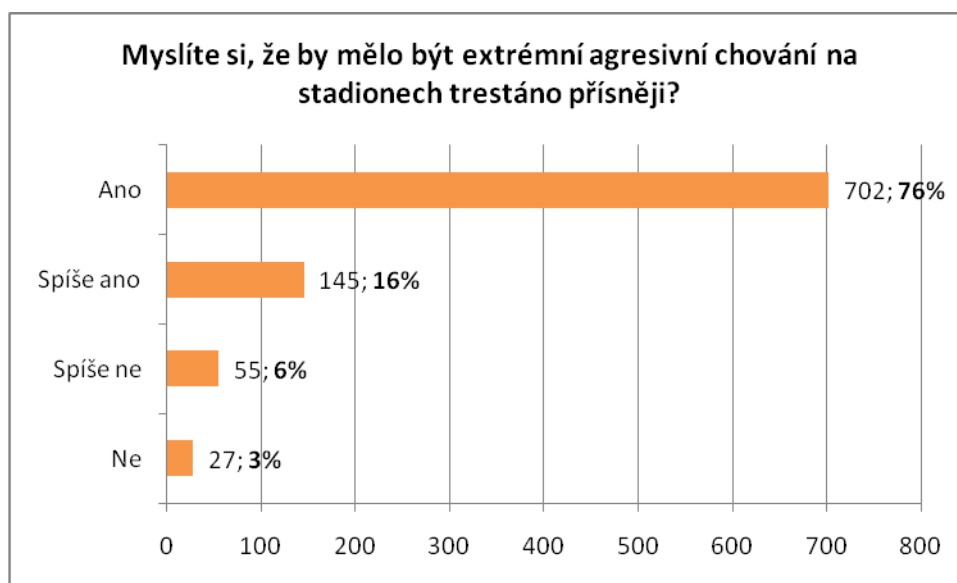
8. Myslíte si, že při sportovních utkáních dochází příliš často k potyčkám mezi fanoušky?

Obrázek 10 Myslíte si, že při sportovních utkáních dochází příliš často k potyčkám mezi fanoušky

Další dotaz byl zaměřen přímo na názor na agresivní chování mezi fanoušky. Zhruba polovina dotazovaných se přiklání k tomu, že jsou tyto projevy chování příliš časté. Druhá polovina sdílela opačný názor. Z tohoto se dá jen těžko vyvodit nějaký konkrétní závěr. V podstatě se veřejnost dělí na dva stejné tábory s opačným názorem.

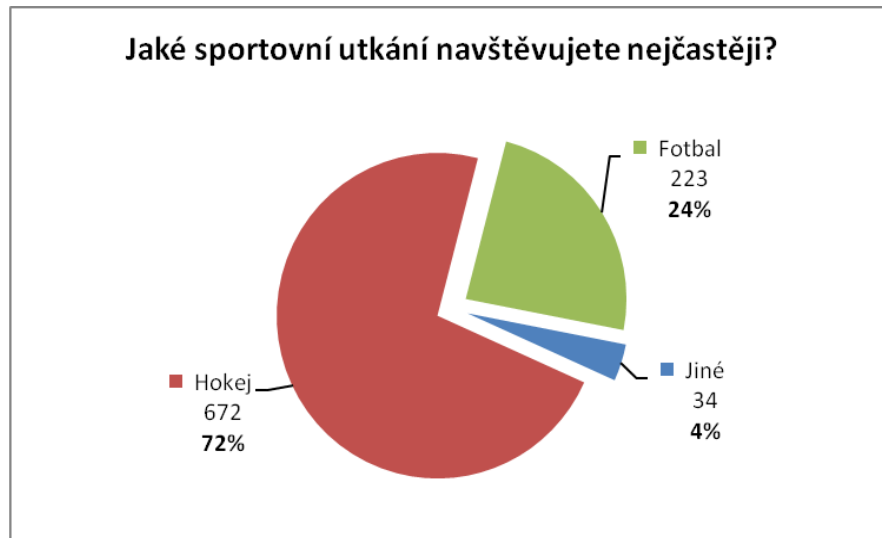
9. Myslíte si, že by mělo být extrémní agresivní chování na stadionech trestáno přísněji?

Obrázek 11 Myslíte si, že by mělo být extrémní agresivní chování na stadionech trestáno přísněji

Na otázku týkající se postihů agresivního chování na stadionech se vyjádřila 90% většina pro zavedení přísnějších trestů. Ukazuje to nespokojenost veřejnosti s dosavadními zákony zabývajícími se touto problematikou a nutnost vytvoření nových pravidel s přísnějšími postihy pro problémové jedince.

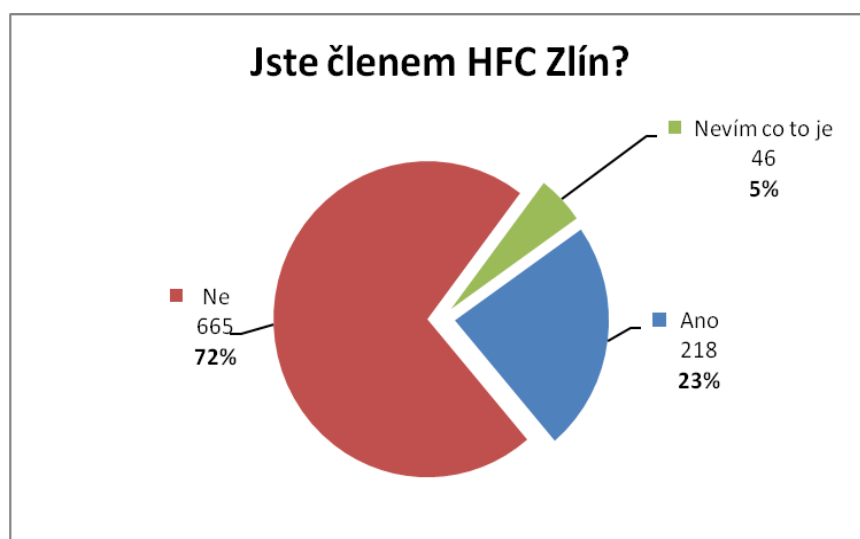
10. Jaké sportovní utkání navštěvujete nejčastěji?

Obrázek 12 Jaké sportovní utkání navštěvujete nejčastěji

Desátá otázka v pořadí se zaměřila na průzkum toho, jaké sportovní odvětví sledují respondenti nejčastěji. Ukázalo se, že většina mnou dotázaných lidí je zaměřena spíše na hokejová utkání. Tomu zejména napomohl fakt, že se dotazování účastnila téměř celá skupina HFC Zlín a tím přispěla k převaze hokeje nad fotbalem. Nicméně si nemyslím, že by to zásadním způsobem ovlivňovalo objektivitu dotazníku.

11. Jste členem HFC Zlín?

Obrázek 13 Jste členem HFC Zlín

Pro další účely zkoumání zkušeností různých skupin s agresivitou fanoušků a požíváním alkoholu jsem zvolil také otázku, zda je dotazovaný členem HFC Zlín. Obávám se, že tato otázka nebyla u spousty lidí pochopena. Z celkového počtu dotazovaných zodpovědělo 218 osob, že je členem. Oficiální záznamy HFC Zlín ovšem uvádí mnohem nižší hodnotu a to přesně 125 členů pro sezónu 2009/2010. Těžko říct, čím je tato anomálie způsobená. Je možné, že se někteří lidé cítí jako členové zlínského fanklubu a proto odpověděli ano, aniž by byli oficiálními členy. Další pravděpodobná možnost je ta, že respondenti nevěděli, o co se přesně jedná, a přesto odpověděli ano. V každém případě je výsledek této otázky hodně překvapivý a značným způsobem diskredituje další práci s dotazníky členů patřících do skupiny HFC Zlín.

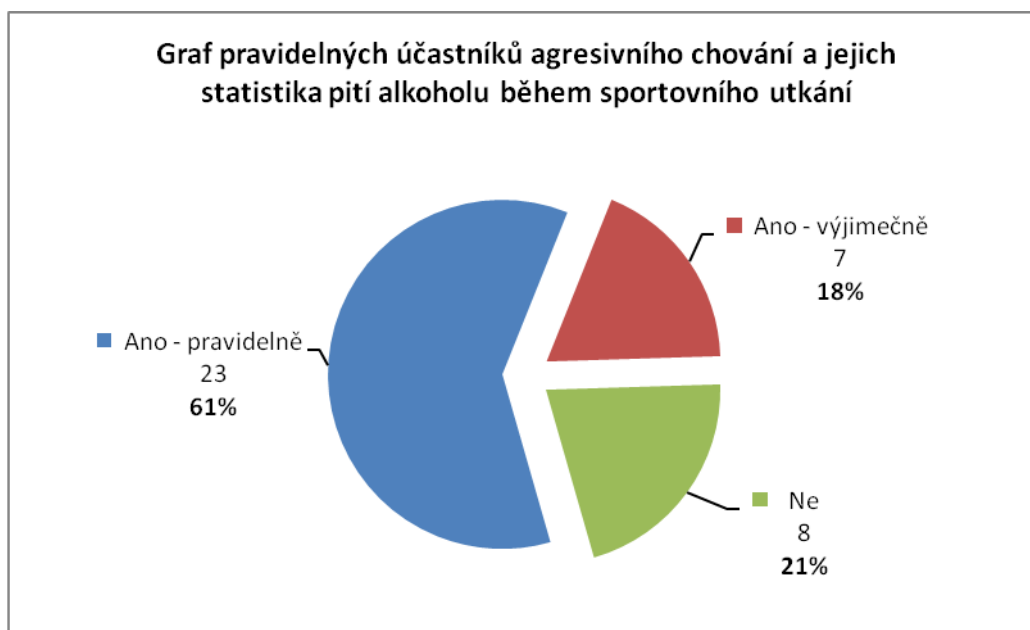
12. Vaše názory na situaci sportovního diváctví a násilí na sportovních utkáních?

Poslední otázka v dotazníku nechala prostor na vlastní názory dotazovaných osob. Zpracování této otázky bylo hodně časově náročné. V době začátku zpracování dat na dotazník odpovědělo 929 osob. Několik lidí neodpovědělo nebo byly jejich připomínky v podstatě nepoužitelné. Postupem času se situace mírně změnila a určité odpovědi se začali opakovat ve změněných zněních, ale podstata myšlenek zůstávala stejná. Jednalo se zejména o tyto reakce:

- Přísnější postihy pro agresivní fanoušky (zákaz vstupu na stadion, zaplacení způsobené škody, dobrovolné práce)
- Větší kamerový dohled a vytvoření databáze problémových fanoušků, kterým bude zakázán vstup na stadion (vzor z Anglie)
- Celková situace na hokejových stadionech je poměrně zvládnutá na rozdíl od situace na fotbalových utkáních
- Většinu velkých a nebezpečných akcí vyprovokují stále stejní lidi – konkrétně fanoušci FC Baník Ostrava
- Spousta dotazovaných nepovažuje lidi, co se jdou pobít na sportovní utkání vůbec za fanoušky

5.2 Vyhodnocení dotazníků pravidelných účastníků agresivního chování

5.2.1 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika pití alkoholu během sportovního utkání

Obrázek 14 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika pití alkoholu během sportovního utkání

Pro pravidelný projev agrese během sportovního utkání se vyjádřilo celkem 38 osob. Z těchto 38 osob zároveň 23 z nich přiznalo, že bezprostředně před začátkem nebo během sportovního utkání požívají pravidelně alkohol či jiné omamné látky. K výjimečné konzumaci se vyjádřilo dalších 7 lidí. Sečteno a vyjádřeno procenty je to 79% osob. Tento výsledek i graf jasně ukazují závislost požívání alkoholu a výtržnictví během sportovních utkání. Pod vlivem alkoholu ztrácí mnoho lidí zábrany, cítí se silnější a také více emoční. Jednoduchým řešením tohoto problému by byl zákaz konzumace alkoholu na stadionech. Toto řešení je ovšem nepřijatelné pro majitele stadionů nebo firem provozujících občerstvení a proto si myslím, že opravdu účinné řešení tohoto problému je téměř nemožné.

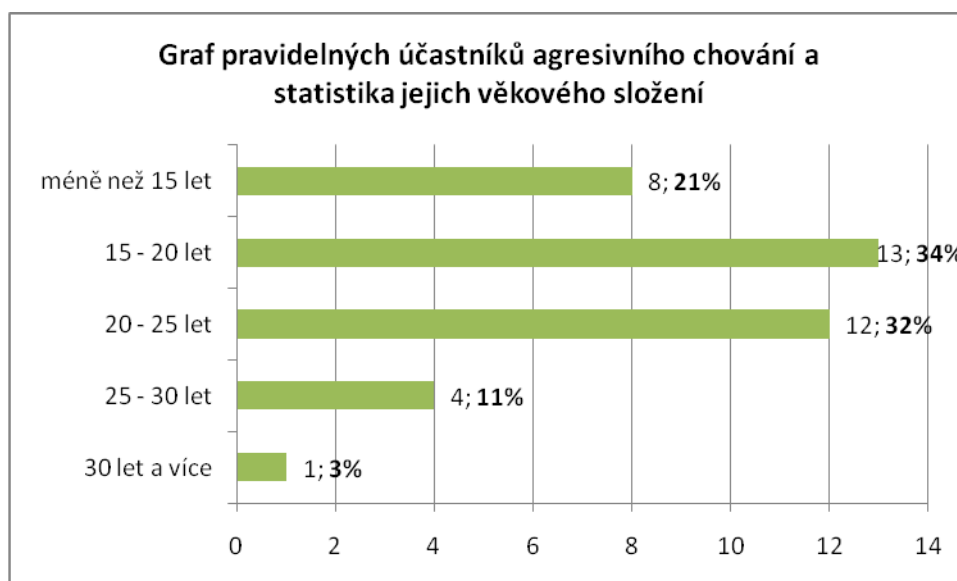
5.2.2 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika nejvyššího dosaženého vzdělání

Obrázek 15 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika nejvyššího dosaženého vzdělání

V grafu číslo 13 jsem se zaměřil na souvislost mezi agresivním chováním během sportovních akcí a nejvyšším dosaženým vzděláním. Pro relevantnost výsledků bylo také nutno z databáze odfiltrvat dotazované osoby mladší 15 let a osoby ve věku 15 – 20 let. Velké množství osob v této skupině nemusí mít zatím dokončené vzdělání a zkrusovaly by dosažené výsledky. Bohužel v ostatních skupinách nezůstalo příliš mnoho subjektů. Nicméně na výše uvedeném grafu lze vidět, že úroveň dosaženého vzdělání pravděpodobně příliš neovlivňuje agresivitu diváků.

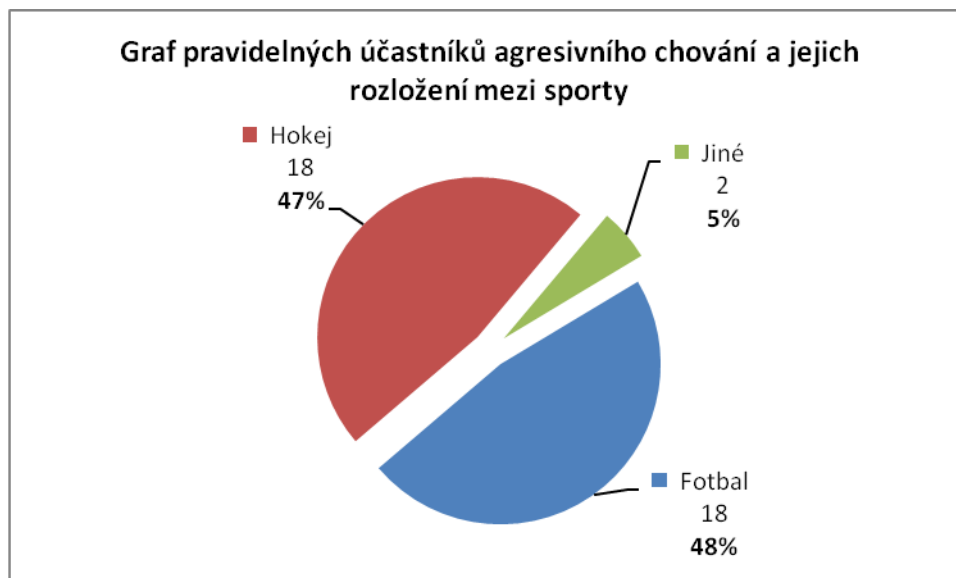
5.2.3 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a statistika jejich věkového složení

Obrázek 16 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika věkového složení

Další graf se zabývá věkovým složením agresivních diváků. Z grafu je na první pohled vidět, že se toto chování projevuje převážně u mladších lidí zejména ve věku 15 – 25 let. Tento výsledek se dal předpokládat. Co je ovšem alarmující, je počet osob mladších 15 let, kteří se účastní výtržností na stadionech. 21% je dle mého názoru vysoké číslo. Co je ovšem ještě mnohem překvapivější je, že 87,5% osob mladších 15 let zároveň uvedlo, že pravidelně konzumují alkohol nebo jiné omamné látky a taktéž stejný počet uvedl, že navštěvuje převážně fotbalové utkání. Dokazuje nám to, že agresivnímu chování propadají stále častěji mladí lidé navštěvující fotbalové utkání, navíc posilnění alkoholem. Je potřeba se pokusit tento trend zvrátit a zejména se vyvarovat prodeji alkoholu mladistvým.

5.2.4 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich rozložení mezi sporty

Obrázek 17 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich rozložení mezi sporty

Graf 15 nám ukazuje rozložení agresivně se projevujících fanoušků mezi jednotlivé sporty. Na první pohled to vypadá, že sportovní odvětví nehraje žádnou roli a oba hlavní tábory jsou vyrovnané. Pokud si, ale uvědomíme, že na dotazník odpovědělo 72% respondentů, že navštěvuje převážně hokejové utkání, tak by se v případě vyrovnanosti obou sportů očekával stejný výsledek i zde. Z celkového hlediska graf dokazuje předpoklad, že je s agresivním chováním spojen spíše fotbal než hokej. Stejný výsledek se projevil již u předchozího grafu.

5.3 Celkové zhodnocení dotazníku

Při začátku zpracovávání výsledků dotazníku bylo zaregistrováno 929 odpovědí. Během zpracování přibývaly další odpovědi, které jsem bohužel už nemohl do vyhodnocení zahrnout. K datu 13. 6. 2010 bylo zaznamenáno 1039 odpovědí. Z průzkumu vyplynulo několik předpokládaných závěrů, ale také pár překvapivých. Pro mě nejpřekvapivější byl výsledek týkající se pití alkoholu mladistvých do 15 let a jejich následné zkušenosti

s agresivním chováním. Jeví se mi to jako velký problém do budoucna a je potřeba zpřísnit tresty pro osoby mladší 15 let a zároveň celkově zpřísnit postihy pro nevhodné chování při sportovních akcích.

Závěry plynoucí z dotazníku:

- Sportovní utkání navštěvují především mladí lidé. Nejčastěji ve věku kolem 15 – 25 let.
- Agresivního chování se účastní pouze malé procento lidí, které však ve skupině tisíců diváků dokáže vytvořit početnou skupinu problematických fanoušků.
- Agresivní chování se mnohem častěji projevuje u lidí, kteří během utkání požívají alkohol nebo jiné omamné látky.
- V porovnání hokejových a fotbalových fanoušků jsou obecně mnohem problematictější fanoušci fotbalových klubů.
- Veřejnost jako taková je dostatečně spokojena s prací bezpečnostních složek na sportovních utkáních.
- Více než 90% respondentů nebylo spokojeno s trestáním agresivního chování na stadionech. Doporučují zavedení přísnějších trestů, monitorování problematických osob a zákaz vstupu těchto osob na jakékoliv sportovní utkání.
- Nejvíce překvapující bylo zjištění, že ve skupině problémových fotbalových fanoušků se pohybuje velké množství osob mladších 15 let, kteří se pravidelně projevují nevhodným chováním a tito k tomu s drtivou většinou pravidelně požívají alkohol nebo jiné omamné látky.

Dotazník je dostupný z webové adresy:

<http://spreadsheets.google.com/viewform?hl=cs&formkey=dHgZU3JrS0NUUGN0X1c1YmVfMUZJbUE6MQ#gid=0>

6 ROZHOVOR S HLAVNÍM POŘADATELEM KLUBU FC TESCOMA ZLÍN

V rámci zkvalitnění své práce jsem se také rozhodl zprostředkovat rozhovor s Petrem Bubrinkou, hlavnímu pořadatelem klubu FC Tescoma Zlín. Pan Bubrinka mi odpověděl na všechny předem připravené dotazy a poskytl pohled na věc člověka nejpovolanějšího. Tento klub se v předchozích letech zúčastnil naší nejvyšší fotbalové ligy a v současnosti bojuje na špici druhé ligy. Zajímaly mě především osobní zkušenosti s chováním problémových fanoušků. Je nutné dodat, že se nejedná o oficiální prohlášení klubu, ale o soukromý názor dané osoby.

Jaká je kapacita stadionu a průměrná návštěvnost diváků?

6375 sedících diváků je oficiální kapacita, ale v druhé lize není povinnost mít všechny sedačky k sezení, tak jsme jich sektory domácích a hostů zbavili, tím se trochu upravila kapacita. V průměru chodí 2000 diváků, což je zhruba poloviční pokles oproti první lize.

Kolik bývá zpravidla na stadionu pořadatelů a kolik členů bezpečnostní služby, případně Policie?

Pořadatelské služby bývá v průměru 15 členů, bezpečnostní služby asi 20 – 25. Policie na stadionu fyzicky přítomna není, pouze se může jednat a pracovníky kriminální policie v civilu, kteří monitorují dodržování zákazů vstupu, chování apod. některých vytipovaných lidí. V případě rizikového zápasu je policie v pohotovosti mimo stadion a na stadionu je přítomen pouze velící důstojník, který monitoruje situaci a v případě potíží, na základě požadavku klubu, vyhlásí příkaz k zásahu. Spolu s ním jsou přítomni zástupci Městské policie, která je v součinnosti s Policií ČR.

Jaký je roční rozpočet pro pořadatelskou službu a bezpečnostní službu?

Nemám tyto informace, ale pořadatelé dostávají 150 Kč za zápas.

Jak často probíhá školení pořadatelů?

Školení probíhá před každým zápasem, kdy se oznamují různá nařízení klubu apod.

Jsou na stadionu bezpečnostní kamery, případně kolik?

Nejsou, ale ČMFS klade pro postupující kluby do Gambrinus ligy, v rámci projektu Stadiony 2012, za povinnost monitoring instalovat. V druhé lize není nařízeno mít monitoring.

Existuje oficiální fanklub Tescomy? Jak je to s případnou spoluprací?

Oficiální fanklub podporovaný klubem neexistuje, na základě špatných zkušeností s chováním fanoušků. Snažíme se ovšem s fanoušky komunikovat, ale je to pouze omezeno na pár jedinců, kteří nemají faktickou záštitu nad všemi fanoušky. (Nemají takový vliv, aby se mohli stát vedoucími fanklubu)

Byly zavedeny poslední dobou nějaké nové opatření v boji proti agresivním fanouškům? Jak se osvědčilo jejich fungování?

Na úrovni klubu se snažíme dodržovat určité zásady, které jsme používali v Gambrinus lize. Změna nastala se změnou zákona (novela zákona o podpoře sportu). Nemůžu porovnat výsledek, protože druhá liga není tak exponovaná, co se fanoušků týká.

Váš osobní názor na chování fanoušků na stadionech, jakým způsobem by se měla situace řešit?

Je nutno všechny problémové fanoušky ze stadionů dostat. K tomu by měla být opora v zákoně a také dostupné technické prostředky (kamerový monitoring apod.) Všechny tyto prostředky jsou momentálně ve fázi zavádění, ale vše spěje k tzv. Anglickému modelu, kde se prakticky podařilo problémové fanoušky úplně ze stadionů dostat. Fanoušci z velké většiny chodí na fotbal jako hru, ale je tady malá část těch, kteří vyhledávají konflikty a fotbal je pouze zástupný. Ale pokud se vše podaří, budou i tyto skupiny fanoušků

eliminovány (např. tím, že budou muset být, po předchozím provinění a odsouzení, v den zápasu navštívit policejní služebnu a setrvat tam po celou dobu utkání, nebo zákazy vstupů na stadion po několik let apod.)

Shrnul bych to do těchto bodů:

- *Kamerový systém*
- *Bezpečné stadiony (projekt ligové stadiony 2012)*
- *Novela zákona o podpoře sportu (navrácení uniformovaných policistů na stadiony, vyšší tresty, alternativní tresty apod., legislativní podpora pro pořadatele a bezpečnostní služby atd.)*

6.1 Práva a povinnosti hlavního pořadatele dle Projektu ligové stadiony 2012

Rozsah práv a povinností bezpečnostního referenta (hl. pořadatele), se řídí Soutěžním řádem ČMFS, dále podmínkami danými Licenčním manuálem a Rozpisem celostátních soutěží ČMFS. Mimo to je bezpečnostní referent povinen jednat podle „Organizačního ujednání mezi ČMFS a Policií ČR. Kromě toho jsou jeho úkoly specifikované v „Metodické příručce - právní minimum pro členy pořadatelského sboru, vydané ČMFS v roce 2003“. [21]

Komise pro bezpečnost a výstavbu stadionu doporučuje, aby kromě uvedeného byla s ohledem na bezpečnost ligových stadionů v rámci „Projektu ligové stadiony 2012“, věnována zvláštní pozornost těmto následujícím doporučením pro pořadatelský sbor:

- na počátku roku uspořádat pro všechny pořadatele proškolení v oblasti bezpečnosti práce. Ze školení je třeba vypracovat zápis a jmenovitý seznam zúčastněných pořadatelů,
- dvakrát do roka zabezpečit školení všech pořadatelů (leden, červenec) a to vždy před zahájením jarní a podzimní části soutěže, z právních základů min. v rozsahu textu metodologické příručky,

- zajistit zpracování studie (plánu) rozmístění jednotlivých stanišť celého předmětného stadionu a očíslovat jejich umístění i popis důležitých úkolů stanišť,
- vytvořit detailní popisy výkonů pořadatelů jednotlivých stanišť, ve všech modelových fázích, i v úvahu všech případajících situacích,
- ustanovit vedoucí pořadatele jednotlivých sektorů (nebo jejich zástupce v případě subsektorů) a detailně určit náplně jejich činností,
- vypracovat vzor formuláře, na kterém bude před každým utkáním potvrzeno, že pořadatel příslušného staniště je plně obeznámen s rozsahem všech úkolů pro něj vyplývajících z převzetí tohoto staniště a že staniště bez výhrad přejímá (vzor návrhu zpracuje po schválení materiálu ve VV ČMFS komise BVS),
- na základě absolvovaných školení, ověřených v praktickém provozu a podle dosažené kvalifikace A – E, vydat jednotlivým skupinám pořadatelů „Certifikát pořadatele“ opravňující je podle této kategorizace zajišťovat výkon pořadatelské služby na příslušně tomu určeném staništi. Rozsah náplně kategorizace A – E, bude stanoven dodatečně a schválen LS,
- různé úrovně důležitosti jednotlivých stanišť pořadatelů jednoznačně od sebe oddělit zbarvením i tvarem střiů oblečení všech stewardů. V tom se budou promítat jednotlivá odlišení důležitosti pořadatelského staniště. To popsat do návštěvního řádu a vystavit jako důležitou informaci na vývěsní tabule u vstupů do každého samostatného sektoru (subsektoru),
- ve spolupráci s autory evakuačního plánu a protipožárního zabezpečení stadionu odstranit případné křížení jednotlivých únikových cest ap. a ve vzájemné shodě dopracovat společně výsledné postupy. Při jakékoliv změně bezpečnostních opatření okamžitě k tomuto problému uspořádat samostatné školení,
- koordinovat všechna nová opatření s příslušnými územními útvary Policie ČR, hasičů a příslušnou bezpečnostní službou i pořadatelů, kteří jsou v této věci ve smluvním vztahu s provozovatelem stadionu. Výsledky každého nového rozdělení daných úkolů zapracovat do jednotlivých smluv uzavřených se všemi jednotlivými partnery,

- po ukončení zápasu zajistit sepsání protokolu v rozsahu přílohy dané „Organizačním ujednáním“ mezi ČMFS a Policií ČR, kde budou popsány všechny odchylky proběhnutých situací, lišících se od všech předem dohodnutých variant, i plánovaných postupů daných stanovenými pokyny. Závěrečné výsledky a dohodnutá stanoviska odeslat na předem určená hodnotící místa. [21]

7 PROJEKT LIGOVÉ STADIONY 2012 A NOVELA ZÁKONA O PODPOŘE SPORTU

7.1 Projekt ligové stadiony 2012

Projekt ligové stadiony 2012 plynně navazuje na již hotový projekt s názvem Projekt ligové stadiony 2003. Jedná se o sjednocení a standardizaci všech aspektů fotbalových stadionů v ČR s hlavním zaměřením na stadiony pro I. Gambrinus ligu a II. ligu ČMFS. Celý projekt je cílený na splnění podmínek pro nové standardy vydané UEFA. Je kladen velký důraz na zvýšení úrovně a kvality dosavadního vybavení stadionů a dosažení podstatně lepší kulturnosti prostřední a hlavně pak na zvýšení bezpečnosti stadionů.

V projektu se nachází velké množství standardů pro jednotlivé části stadionů. Jedná se například o přesné rozměry hrací plochy, kvalitu trávníku, rozměry boxů pro televizní a rozhlasové vysílání apod. Všechny tyto standardy jsou jistě důležité, ale pokusil jsem se zaměřit spíše na obsah zaměřující se na zlepšení bezpečnosti na stadionech.

7.1.1 Body týkající se zlepšení bezpečnosti na stadionech

Vnitřní a vnější ozvučení – vnitřní i vnější ozvučení stadionu je nutné pro veškerou komunikaci a řízení chodu stadionu. Vnitřní ozvučení se týká všech prostor uvnitř stadionu (hrací plocha, tribuny, schodiště, průchody). Vnější část by měla pokrývat prostor od stadionu až po jeho oplocení. Slouží pro informaci diváků v prostoru před a kolem pokladen až ke vstupům na stadion. Hlavním úkolem ozvučení je, kromě komunikace s diváky, i organizace při řízené evakuaci stadionu. [21]

Vnitřní a vnější monitoring – souběžně s instalací ozvučení se musí realizovat i monitoring. Bohužel kompletní informace o úrovni monitoringu nejsou zatím přímou součástí projektu a budou k dispozici až po schválení samostatného materiálu, který se bude touto problematikou zabírat. [21]

Turnikety a retardéry – ve všech vstupech do stadionů či do jiných vstupních objektů musí být umístěny turnikety nebo jiná vstupní zařízení a tyto turnikety musí být zařazeny do monitoringu stadionů. [21]

Pokladny – pokladny musí být uzpůsobeny tak, aby nenavazovaly přímo na vstupy do stadionů. [21]

Informační a bezpečnostní značení – všechna značení je nutné umístit jak na všechny pokladny, tak i na všechny vstupy. [21]

Ošetřovna pro diváky – podle nového požadavku UEFA je třeba zřídit v každém sektoru stabilní a řádně vybavenou ošetřovnu a vše pak viditelně označit jednotnými piktogramy. [21]

Oddělení sektorů – úplně oddělit všechny jednotlivé divácké sektory mezi sebou oplocením nebránícím výhledu diváků na hrací plochu. Oddělení provést v celé délce od vstupů až po místa k sezení. Mezi sektory mohou být přísně střežené průchody sloužící pro případ řízené evakuace. [21]

Bezpečnostní žluté označení – vytvořit jednotné značení únikových cest (první a poslední schod, rámy dveří, začátek a konec rampy, atd.) [21]

Zajištění minimálně jednoho vedlejšího vstupu na hrací plochu určeného jen pro pořadatele, bezpečnostní službu, policii, ale i pro akreditované novináře a fotografy.

Oplocení hrací plochy proti vniknutí na hřiště je třeba řešit u každého stadionu individuálně. U skupiny stadionů kategorie Elite je nepřípustná instalace oplocení hrací plochy. [21]

7.2 Novela zákona o podpoře sportu a nový trestní zákoník

7.2.1 Trestní zákoník platný od 1. 1. 2010 (zákon číslo 40/2009 Sb.)

Sportovních akcí se také týká nový trestní zákoník platný od 1. 1. 2010 (zákon číslo 40/2009 Sb.) Byla přijata nová trestní úprava, v níž z hlediska systému trestních sankcí je novinkou alternativní trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, který lze za daných podmínek uložit pachateli samostatně až na dobu 10 let. Samotnou kontrolu nad výkonem trestu zákazu vstupu na konkrétní akce zajišťuje Probační a mediační služba ČR ve spolupráci s Policií ČR a organizátory zakázané akce. Odsouzený je pak povinen spolupracovat s probačním úředníkem podle probačního plánu, v němž by mělo být uvedeno, kdy odsouzený musí docházet na policejní služebnu a co musí absolvovat, např. programy sociálního výcviku a převýchovy, programy psychologického poradenství.

Další novinkou je zrychlené neboli zjednodušené soudní řízení, které se může konat o trestných činech, pro které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nepřevyšující tři léta, pokud ovšem podezřelý byl přistižen při činu nebo bezprostředně poté. Policejní orgány přitom v rámci zkráceného přípravného řízení vyslechnou podezřelého a opatří důkazní materiály. Pokud státní zástupce nerozhodne o propuštění zadržené podezřelé osoby na svobodu, předá ji do 48 hodin soudu spolu s návrhem na potrestání. Soudce pak vyslechne podezřelého, přezkoumá povahu předloženého důkazního materiálu a spolu s označenými nespornými skutečnostmi rozhodne o případné vině a trestu. Případný výtržník tak může být ještě téhož dne, kdy proběhne konkrétní fotbalové utkání, ve zjednodušeném hlavním líčení odsouzen.

7.2.2 Novela zákona o podpoře sportu (č. 115/2001 Sb.)

Zákonem č. 274/2008 Sb., došlo ke změně zákona o podpoře sportu č. 115/2001 Sb. Zásadní změnou je ustanovení o povinnostech provozovatele sportovního zařízení. Plyne z něho, že o bezpečnost na stadionech se mají primárně starat pouze pořadatelé, policie už totiž stadiony z právního hlediska nepovažuje za veřejný prostor a bude zasahovat pouze v případech porušení zákona. Nicméně policie nezmizela úplně. Na stadionech se nachází

kriminalisté v civilu a monitorují chování chuligánů. Zároveň zachovalo ministerstvo vnitra i doprovod vlaků.

V současné době projednávána novela zákona má změnit dosavadní stav, kdy policie není přítomna na stadionech a zasahuje pouze v případě, kdy výtržnosti přerostou do takové míry, že je není schopna zvládnout pořadatelská služba. Podle nového znění by měla policie spolu s pořadateli předem vyhodnotit rizika utkání a mohla by se na vysoce rizikových utkáních objevovat preventivně. Tato novela by jistě přinesla větší míru bezpečí do problematických zápasů. Klíčovou otázkou pro schválení stále zůstává, zdali mají prostřednictvím policie platit za náklady na bezpečnost na stadionech všichni občané ČR.

8 NÁVRH ŘEŠENÍ PRO ZLEPŠENÍ BEZPEČNOSTI NA SPORTOVNÍCH AKCÍCH

8.1 Zpřísnění zákonů

Již při zadání tématu diplomové práce jsem nosil v hlavě několik nápadů na zlepšení situace a bezpečnosti na sportovních akcích. Je až k nevíře, že během tvorby mé práce došlo k několika úpravám v zákoně a zásadní nedostatky byly vyřešeny převážně novým trestným zákoníkem platným od 1. 1. 2010.

Jak bylo zmíněno v kapitole 7.2 Novela zákona o podpoře sportu a nový trestní zákoník, díky novému zákonu lze naříditi problémové osobě zákaz vstupu na vybrané sportovní akce až po dobu 10 let a to vše lze uskutečnit ve zjednodušeném soudním řízení do 48 hodin. Pro kontrolu dodržování zákazu vstupu na stadion má nyní soud možnost naříditi nutnou docházku na předem vyhrazená místa, kde se bude muset proviněný nacházet během určených fotbalových utkání. V případě, že takto neučiní, bude se jednat o maření úředního rozhodnutí. Zákazu vstupu na stadiony se také týká nově zřízený registr problémových fotbalových fanoušků, který mají od letošního roku k dispozici všechny prvoligové kluby. Fotbalová jarní část začala až v březnu, a proto je zatím těžké zásadním způsobem hodnotit přínos nových zákonů.

Dle mého názoru je zavedení takových opatření velký krok kupředu a zároveň je to snaha o napodobení anglického způsobu řešení problému s nepřizpůsobivými fanoušky. Zavést opatření jako v Anglii také doporučovalo velké množství lidí v dotazníku o sportovním diváctví. V Anglii se díky rapidnímu zpřísnění postihů za veškeré nežádoucí projevy na stadionech podařilo téměř nemožné. Z nejagresivnějších fanoušků v Evropě se na domácích zápasech v Anglii stala skupina poslušných diváků. A co za tím stojí? Držení nebo použití světlic = trestný čin. Vhazování předmětu na hrací plochu nebo směrem k ní = trestný čin. Vstup diváka na hřiště = trestný čin. Neslušné či rasistické skandování minimálně dvou lidí = trestný čin. Jakmile člověk něco takového udělá, okamžitě je u něho steward (v Anglii nehlídají pořádek policisté, ale stewardi, kteří jsou obdobou bezpečnostní služby), který dotyčného zadrží a odvede. Takový člověk je dále okamžitě obviněn a

zapsán do registru fotbalových chuligánů. Poté je odveden do improvizované soudní síně přímo na stadionu, kde je souzen. Zpravidla dostane trest zákazu vstupu na fotbalové zápasy a nutnost hlásit se v čase duelu na policejní stanici nebo dostane náramek s elektronickým sledovacím čipem. Během několika hodin nebo dokonce minut nemožné, aby proviněný během následujících let navštěvoval jakékoliv fotbalové utkání v zemi. Díky tomuto rychlému a přísnému postupu není divu, že se agresivita vytratila z anglických stadionů. Cesta zpříšňování postihů je myslím správná volba pro vnesení klidu na fotbalové stadiony, i když na to mnohdy doplácí divácká atmosféra.

8.2 Zvýhodnění registrovaných fanoušků

Jako další alternativní možnost mi připadá registrace fanoušků a jejich zvýhodnění. Fanoušci, kteří často navštěvují sportovní utkání by se zdarma zaregistrovali pod svým jménem, datem narození a fotkou a podepsali by souhlas se zanesením do databáze fanoušků. Po splnění takových podmínek by dostali slevu na vstupném. Díky takto vytvořené databázi by se dali za pomoci kamerových záznamů zpětně určit dané problémové osoby. Určitě by se tím neeliminovalo nejtvrdší jádro problémových fanoušků, ale je možné, že hlavně ze skupiny mladších a občasných účastníků agresivního chování by ubylo.

Dalo by se říct, že podobný systém je zavedený i v HFC Zlín, kde je každý registrovaný člen vyfocen a zanesen do databáze. V případě, že by se člen fanklubu choval agresivně a byl nahrán monitorovacím systémem, je zde možnost porovnání záznamu s databází fotek a následná identifikace.

8.3 Kontrola nezletilých při podávání alkoholu

Jako značný problém se taky ukázalo pití alkoholu nezletilých diváků během návštěvy sportovních událostí. Pořadatelé by se měli na tento problém víc zaměřit a mimo jiné zpřísnit kontroly občanských průkazů při prodeji alkoholických nápojů. Řešením by také mohla být pravomoc provádět namátkového kontroly mladistvých podezřelých z konzumace alkoholu a jejich následné předání policii.

8.4 Celkové zhodnocení

V podobě nového a novely stávajícího zákona dostal český fotbal mocnou zbraň proti agresivním fanouškům, kteří nemají na stadionech co dělat. Je samozřejmostí, že všechny nové věci je potřeba nejprve vyzkoušet a takzvaně si je osahat. Bude chvíli, trvat než se všichni vyrovnají s novým systémem trestů. Jako nejdůležitější úkol pro zkvalitnění bezpečnosti se mi momentálně jeví přísné zacházení s problémovými jedinci a jejich nekompromisní trestání. V rámci nových možností je k tomu dostatek prostředků a je jenom na lidech, tím pověřených, jak se s novými možnostmi poperou. Poslední důležitou věcí je, jak se tak říká, neusnout na vavřínech.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se zaměřil na sportovní diváctví jako celek. Nepokusil jsem se pouze o zprostředkování pohledu ze strany fanouška nebo ze strany bezpečnostní služby a pořadatelů. Sport a diváctví s tím spojené je obrovský pojem, který je nutno brát komplexně jako jeden velký systém. Jak mi bylo několikrát během studia řečeno: “Pro účinné zvládnutí systému je potřeba pochopit všechny jeho části.“ Stejně tak si i já myslím, že pro správné zvládnutí fanoušků a diváků na sportovních akcích je potřeba pochopit jejich myšlení a jejich kulturu. Každá skupina a hlavně jedinec je odlišný, a proto je nutné s nimi i odlišně jednat. K chronicky agresivním fanouškům se nedá přistupovat jinak než zavedením přísných trestů a hlavně jejich vymáháním. Agresivní fanoušci nejenom, že stojí sportovní kluby velké množství peněz, ale zároveň ohrožují zdraví sebe samých, zasahujících složek, ale především ostatních diváků, kteří se přišli bavit sportem a nemají v úmyslu ničit majetek a vyvolávat potyčky.

Během praktické části jsem představil občanské sdružení HFC Zlín, které považuji za názornou ukázkou správného přístupu lidí ke sportovnímu diváctví a sportu obecně. Díky přehlednému systému fungování, registrací všech členů a schopného vedení vznikla nezisková skupina, která je prospěšná nejenom pro své členy, ale i pro hokejový klub.

V další části diplomové práce jsem se soustředil na průzkum skupiny sportovních diváků a obecně lidí zajímajících se o sport. Za pomoci internetového dotazníku jsem se zeptal na několik otázek s cílem získat informace o dotazovaných osobách a jejich zkušenostech se sportovním diváctvím. Mezi nejzajímavější výsledky se dá zařadit fakt, že byla většina dotazovaných spokojena s prací bezpečnostních služeb a pořadatelů. Nicméně dojem této dobré reputace kazí nadměrná kritika zákonů týkajících se trestání problémových fanoušků. Také poměrně velké množství dotazovaných vyjádřilo svoji nespokojenost s postihy pro agresivní jedince a požadovalo přísnější tresty. Další zajímavostí se ukázalo být vysoké procento mladistvých mezi skupinou fanoušků, kteří se pravidelně podílejí na agresivním chování na stadionech. S tímto tématem úzce souvisí problém pití alkoholu u nezletilých. Těmito problémy jsem se podrobněji zabýval v kapitole 8 Návrh řešení pro zlepšení bezpečnosti na sportovních akcích. Musím také dodat, že při provádění zpracování

výsledků dotazníku jsem byl mile překvapen s ochotou lidí spolupracovat. Ukazuje to celkový zájem o tuto problematiku a více než tisíc odpovědí v době odevzdání diplomové práce navíc dodává jistou dávku relevantnosti.

Součástí praktické části je také rozhovor s hlavním pořadatelem klubu FC Tescoma Zlín, Petrem Bubrinkou. Pan Bubrinka odpověděl na několik otázek týkajících se problémových fanoušků a celkově o bezpečnosti na stadionech. Na jeho doporučení jsem se v závěrečné části zaměřil i na Projekt ligové stadiony 2012 a několik novinek v rámci nového trestního zákoníku.

Myslím si, že problematika diváckého násilí na českých stadionech stojí v současné době před jedním ze svých milníků. Vytvoření nových zákonů by měl být pouze začátek dlouhé cesty, která vede k zabezpečení odpovídající úrovně kultury prostředí na sportovních akcích. Pořadatelé a soudci dostali v podobě nového zákona silnou zbraň na výtržníky na stadionech. Je pouze na nich jak tuto zbraň budou využívat a zdali se diváci dočkají klidu a nebudou se obávat chodit s dětmi na prestižní fotbalové utkání, kde v současné době stále lítají dýmovnice, sedačky a pěsti.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

In Master's thesis, I focused on sports spectatorship as a whole and did not only try to offer the fans' or organizers' point of view. The sport and the associated spectatorship is a huge term that needs to be handled globally as one giant system. As I was told many times during my school days: "To be able to efficiently manage the system all its parts have to be understood." Taking this premise into consideration, I also think you need to know the way of thinking and the culture of sports fans to be able to treat them at sporting events in the right manner. Each group and especially each individual are different and thus the individual approach is to be used. For chronically aggressive fans there is no other option but to use severe punishments and take care of their enforcement, whatever it takes. The sports clubs not only have to pay a large amount of money for the aggressive fans, but moreover these fans also endanger the health of themselves, the security forces and above all, the other spectators who came to enjoy the sport and have no intention to destroy a property or pick a fight.

During the practical part, I presented the civic association HFC Zlin, which I consider an demonstration of the right people access to sports spectatorship and sport in general. Thanks to well-arranged system operation, registration of all members and competent leadership were able to create nonprofit group that is beneficial not only for its members, but also for the hockey club.

In next part of Master's thesis, I was dedicated to research sport fans groups and people interested in sport in general. To use the online questionnaire, I asked a few questions to obtain information about persons interviewed and their experiences with sports spectatorship. The most interesting results can include the fact that most respondents were satisfied with the work of the security services and organizers. Nevertheless, this good impression is spoiled by the fact that the laws for punishing the undisciplined spectators are excessively criticized. Most of the questioned people expressed their dissatisfaction with sanctions for aggressive persons and demanded more severe punishments. Another interesting information turned out to be a high percentage of adolescents among fans who regularly participate in aggressive behavior in stadiums. Drinking of alcoholic drinks by

minors is closely related to this topic. I dealt with those problems in greater detail in chapter 8 Suggestion for the security improvement solution at sporting events. I also have to add that I was kindly surprised by the willingness of the people to cooperate when creating the questionnaire. It shows the general interest on this topic and more than thousand answers at the time of handing over my Master's thesis give a certain dose of relevance as well.

Part of the practical part is an interview with the principal steward of FC Tescoma Zlin, Petr Bubrinka. Mr. Bubrinka answered a few questions about the problem of fans and overall safety of the stadiums. On his advice I was in the final section focused on league stadium project 2012 (Projekt ligové stadiony 2012) and several innovations in new Penal Code.

I think that at this point in time the issue of spectator violence at the Czech stadiums reached one of its milestones. Creating new laws should only be the beginning of a long journey that provides the cultural environment of appropriate quality at sporting events. The new laws gave the judges and the organizers a powerful tool for fighting hooligans in stadiums. It is only up to them how they will use this weapon and if the spectators will not have to be afraid of visiting the prestige football matches with children where, at the present time, flying candles, seats and fists are still possible to see.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ČERMÁK, Ivo. Lidská agrese a její souvislosti . 1. vyd. Žďár nad Sázavou : Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8.
2. ČÍRTKOVÁ, L. Forenzní psychologie . Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 431 s. ISBN 80-86473-86-4.
3. HAVELKA, Miloš. Skupinové mentality. 1. vyd. Praha : Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2002. 80 s Sociological Papers. ISBN 80-7330-034-6.
4. KOUKOLÍK, František, DRTILOVÁ, Jana. Vzpouza deprivantů : O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci . 1. vyd. Praha : Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.
5. LAUCKÝ, Vladimír. Bezpečnostní futurologie. 1. vyd. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 93 s. ISBN 978-80-7318-560-2.
6. LE BON, Gustave. Psychologie davu. 1. vyd. Praha : KRA, 1994. 159 s. ISBN 80-901527-8-3.
7. MIKŠÍK, O. Psychologie hromadného chování : Sociálně psychologické jevy v mimořádných psychických zátěžích hromadné povahy. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 1980. 224 s. ISBN neuv.
8. PONĚŠICKÝ, Jan. Agrese, násilí a psychologie moci . Praha : Triton, 2004. 226 s. ISBN 80-7254-593-0.
9. PLHÁKOVÁ, Alena. Obecná psychologie. Praha : Academia, 2005. 471 s.
10. ŘÍČAN, Pavel. Psychologie osobnosti. Praha : Orbis, 1975. Dimenze individuálních rozdílů: Temperament, s. 95-96. ISBN 510-21-852.
11. SLEPIČKA, Pavel. Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům. Praha : Olympia, 1990. 213 s. Spartakus. ISBN 80-7033-012-0.
12. Dav in *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , 2010-02-07 [cit. 2010-04-22]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Dav>>.

13. Psychologies [online]. 2002-10-22 [cit. 2010-04-22]. Hromadné chování, masové psychické jevy a procesy. Dostupné z WWW: <http://web.quick.cz/psychologies/hromadne_chovani.htm>.
14. Fanoušek in *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , 2009-08-31 [cit. 2010-04-22]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Fanou%C5%A1ek>>.
15. Trágedie na stadionu Hillsborough in *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , 2009-11-11 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trag%C3%A9die_na_stadi%C3%B3nu_Hillsborough>.
16. *EuroFotbal* [online]. 2007-11-19 [cit. 2010-04-29]. Fotbalové tragédie: Moskva 1982. Dostupné z WWW: <<http://www.eurofotbal.cz/clanky/fotbalove-tragedie-moskva-1982-39413/>>.
17. *EuroFotbal* [online]. 2007-01-27 [cit. 2010-05-04]. Fotbalové tragédie: Brusel 1985. Dostupné z WWW: <<http://www.eurofotbal.cz/clanky/fotbalove-tragedie-brusel-1985-31994/>>.
18. Násilí in *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , 2010-05-12 [cit. 2010-05-16]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1sil%C3%AD>>.
19. Agrese in *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , 2010-04-28 [cit. 2010-05-16]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Agrese>>.
20. Hooligans in *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , 2010-04-20 [cit. 2010-05-16]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hooligans>>.
21. Big Soccer [online]. 2007 [cit. 2010-06-13]. Liverpool FC. Dostupné z WWW: <<http://www.bigsoccer.com/clubs/wiki/europe-uefa/england/premier-league/liverpool-fc/>>.

22. *Daily mail* [online]. 2009-04-16 [cit. 2010-06-13]. Anfield remembers: Families still desperate for justice over Hillsborough. Dostupné z WWW: <<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1170142/Anfield-remembers-Families-desperate-justice-Hillsborough.html>>.
23. *Projekt ligové stadiony 2012*. [s.l.] : Josef Dráb, 2007-05-11. 52 s.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ATD	A tak dále.
BVS	Bezpečnost a výstavba stadiónů.
ČMFS	Českomoravský fotbalový svaz.
ČR	Česká republika
ČSLH	Český svaz ledního hokeje
HFC	Hockey fan club.
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
RV	Rada vedoucích.
TZV	Takzvaně.
UEFA	Union of European Football Associations

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Brusel 1985.....	28
Obrázek 2 Hillsborough 1989.....	32
Obrázek 3 Graf – Jaké je Vaše pohlaví.....	51
Obrázek 4 Graf – Kolik je Vám let.....	52
Obrázek 5 Graf – Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?.....	53
Obrázek 6 Jak často navštěvujete sportovní utkání	53
Obrázek 7 Požíváte alkohol nebo jiné omamné látky bezprostředně před, nebo při sledování sportovního utkání.....	54
Obrázek 8 Účastnili jste se někdy aktivně agresivního chování během sportovního utkání.....	55
Obrázek 9 Jste spokojeni s prací bezpečnostních služeb na stadionech.....	56
Obrázek 10 Myslíte si, že při sportovních utkáních dochází příliš často k potyčkám mezi fanoušky.....	56
Obrázek 11 Myslíte si, že by mělo být extrémní agresivní chování na stadionech trestáno přísněji	57
Obrázek 12 Jaké sportovní utkání navštěvujete nejčastěji.....	58
Obrázek 13 Jste členem HFC Zlín.....	58
Obrázek 14 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika pití alkoholu během sportovního utkání	60
Obrázek 15 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika nejvyššího dosaženého vzdělání.....	61
Obrázek 16 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich statistika věkového složení	62
Obrázek 17 Graf pravidelných účastníků agresivního chování a jejich rozložení mezi sporty.....	63

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Oficiální počet členů HFC Zlín	40
--	----